

KERKBEHEER CONGRES SPECIAL

In deze uitgave:

- Jaarstukken VKB: jaarverslag en jaarrekening 2012 en begroting 2013
- Programma algemene vergadering en congres 2013
- Inleidingen en workshops over beleid en beheer van kerkgebouwen
- Presentatie van het boek "Protestantse kerken hun pracht en kracht"

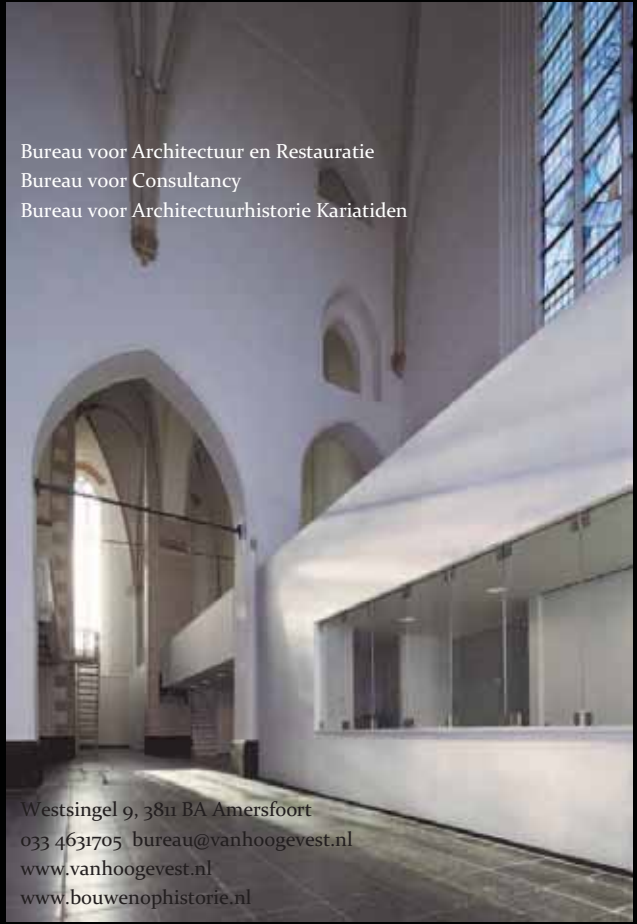

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

van hoogevest architecten

- restauratie
- nieuwbouw
- herbestemming
- herinrichting
- onderhoud
- historisch onderzoek
- bouwadvies

Bureau voor Architectuur en Restauratie
Bureau voor Consultancy
Bureau voor Architectuurhistorie Kariatiden

Westsingel 9, 3811 BA Amersfoort
033 4631705 bureau@vanhoogevest.nl
www.vanhoogevest.nl
www.bouwenophistorie.nl

SLOOFF - ORGELBOUW

www.sloofforgelbouw.nl

Luijtenstraat 17
2941 CE Lekkerkerk

Tel.: 0180—68 15 62
e-mail: info@sloofforgelbouw.nl

- Nieuwbouw
- Restauratie
- Stemmen en
- Onderhoud

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

De kracht in vellen offset.

Roto Smeets Grafiservices

Een bedrijf dat vecht voor de successen van zijn klanten. Of het nu gaat om vellen offset, pre-media, nabewerking, pre-distributie of distributie... Superstrong, sharp, safe & fast.

Grafiservices

T 030 - 282 28 22
T 040 - 250 50 00
www.rsgrafiservices.nl

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

Jacobikerk in Utrecht

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Solvayweg 12A
6049 CP **Roermond-Herten**
0475-82 02 01

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

Uw digitaal kerkelijk bureau: SKG Collect!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winsttoegmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

Cantor gaat volledig op de digitale toer...met de best verstaanbare kerkgeluidsinstallaties

Wij zijn genomineerd door Nederlandse kerkbesturen en rentmeesters van de grootste kerken als vakbedrijf..

Volledige besturing vanaf een laptop, Ipad en een speciale kosterregeling die gemonteerd kan worden in bijvoorbeeld de kosterbank voor noodzakelijke inregelingen

Instelbare presets zoals:

1. voorgangers met zachte stem,
2. voorgangers met harde stem,
3. volle kerk,
4. halfvolle kerk,
5. etc. etc.

Maar bovenal sterk verminderde galmwerking van de kerkzaal door exclusieve digitale geluidsruilen die ter plaatse gevoed worden uit het lichtnet zonder extra versterkers.

24 uurs service
overal in Nederland

Onze kennis van zaken
zetten we feilloos om in adviezen
voor de meest geschikte apparatuur
en het beste geluid ook in úw kerk!!!

Dialog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

☎ 040 – 2420840

☎ 040 – 2426125

🌐 www.cantorsound.nl

✉ info@cantorsound.nl

Dialog Church Sound ... van het goede het beste!

De VKB heeft in samenwerking met Marsh en Mercer het totaalpakket aan collectieve polissen verbeterd. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA hiaatverzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoonPieter Stoeltie | T: 020 -54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Tibaut Gaspers | T: 010 - 40 60 964 | E: info.vkb@mmc.com

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
W.G. Roseboom, Nieuwegein, waarnemend-secretaris en 2^e penningmeester
Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, Leiden, penningmeester
mevr. E.J. Steensma-Dijk, Buitenpost, lid
M.G.R. Barendrecht, Maassluis, lid
Prof. ir. M.J.L. Tiernego, Breda, lid
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid.

Ereleden

D.G. Bijl, Th.L. van Hazel en
drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
H.L. Roth en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
3311 KS Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 24,- per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 22,- per abonnement en 11 en meer abonnementen € 20,- per abonnement. Abonnementsprijs voor niet-leden € 27,- per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW. ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets GrafiServices

Oplage

7.000 ex.
© maart 2013

Foto omslag

Het VKB-congres 2012

INHOUD

Dynamiek bij kerkgebouwen	87
Jaarverslag 2012 van het hoofdbestuur van de VKB	88
Jaarrekening 2012	94
Controleverklaring	94
Verslag van het hoofdbestuur	95
Voorstel contributie 2013	96
Bezoek de VKB-stand op de beursvloer	97
Begroting 2013	97
VKB Congres 2013 over Gebouwen	98
Programma algemene vergadering en congres	100
Partnerprogramma: u bent welkom!	101
Locatie NBC Nieuwegein	102
Hoofdinleidingen van prof. dr. H. Pleij en drs. P.L. de Jong	103
Informatie over de workshops	104
Boekpresentatie: "Protestantse kerken hun pracht en kracht"	109
Kerkmarkt.nl: vraag en aanbod van kerkelijke goederen	109
Kerkleden beleven diensten intenser	111
Deelnemers aan de beurs	113
Noviteiten op verfg gebied	114
Kennis van kerkelijke gebouwen, fundament voor een vitale gemeente	115
Van Hoogevest Architecten: veel ervaring in nieuwbouw en herinrichting van kerken	115
Uw gemeente en het nieuwe betalingsverkeer (SEPA)	117

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

Dynamiek bij kerkgebouwen

Al in vroegere eeuwen gingen mensen in ons land voor de christelijke eredienst naar kapellen, parochiekerken en kathedralen. In de eigen omgeving of op grote afstand. Bedevaarten en relieken zorgden voor een toestroom van gelovigen van heinde en verre. Ook de kermis naar aanleiding van de wijdingsdatum trok volk van buiten.

De kerkgebouwen die wij kennen hebben niet altijd al bestaan. Ze zijn soms nieuw gebouwd of ze staan op de plaats van een voorganger. De kerkgebouwen die we kennen hebben ook niet dezelfde leeftijd. Het is een bonte mengeling van soms middeleeuwse gebouwen, maar ook van eigentijdse panden. Soms werden er veel kerken gebouwd, dan weer weinig. De bouwmarkt fluctueerde van tijd tot tijd.

Het zal geen verbazing wekken dat beschikbare financiële middelen daar een belangrijke rol in speelden. Het verdienmodel was vroeger niet statisch, maar aan veranderingen onderhevig. Geld kwam van eigen gemeenteleden, uit geormerkte giften, legaten, erfenissen met last, testamentaire schenkingen uit eigen kring. Een tweede groep contribuanten vormden gelovigen van heinde en verre. Devotiegaven, relieken met wonderbaarlijke krachten. Er was sprake van een bedevaartcultuur. Naast gemeenteleden en gelovigen van buiten speelde de (stedelijke) overheid in veel gevallen ook een rol — incidenteel of structureel. Ook het systeem van aflaatinkomsten heeft lang als pijler onder bouwactiviteiten gediend. De Dom te Utrecht is ondenkbaar zonder deze inkomsten. Ook de Cuneratoren in Rhenen is niet los te denken van de in de middeleeuwen opgekomen Cuneraverering.

Soms komen ontwikkelingen samen met grote gevolgen. De opkomst en expansie van de steden vanaf de veertiende eeuw vroeg vanuit de nieuwe stedelijke trots om kerken, kathedralen en stadhuizen. De expansie van de aflaat economie in dezelfde periode leverde de benodigde inkomsten. Het resulteerde onder meer in een heuse torenstrijd in de Lage Landen. Uiteraard moest de eigen toren graag nog groter en mooier zijn dan die van de burens.

Een grote en constante bouwproductie heeft ook invloed op de organisatie. De bouwmeester die voorheen op de bouwplaats aanwezig was, ging meerdere projecten leiden. Maquettes kunnen dan helpen bij afwezigheid; de architect werd geboren. Prefab elementen hadden

invloed op de bouwstijl. Een kerktoren werd niet in een achternamiddag gebouwd. Van de toren van de St. Cunerakerk weten we dat die tussen 1492 en 1531 is gebouwd. Nog "net" op tijd. Want na een bouw boom volgt nogal eens een abrupt einde.

De Reformatie sloeg een stevige pijler onder de bouwactiviteiten weg: de onder kritiek gekomen aflaat economie uit het eerder genoemde verdienmodel. In Oosterhout vinden we de basiliek van de heilige Johannes de Doper, met een nooit voltooide toren. Aan de toren — die was geïnspireerd door de toren van de Grote Kerk van Breda — werd van 1519 tot 1552 gebouwd, maar dat was te laat. Zo zijn er meer nooit voltooide torens in Nederland te vinden.

Vandaag de dag hebben de kerkgebouwen een eigen dynamiek, waar de kerkrentmeester mee moet omgaan. Afnemend ledental in de eigen gemeente zet de inkomsten uit die bron onder druk. Aandacht kan wel worden besteed aan erfenissen en legaten. Soms werd er vroeger een tegenprestatie geleverd met memorieteksten en praalgraven. Gelovigen van heinde en verre zijn niet vaak meer in beeld — hoewel in Delft de Nieuwe en Oude Kerk samen met ruim 150.000 bezoekers op de eerste plaats staat van de attracties in Delft (ruim boven het aardewerk van Royal Delft). Geld van overheden en lokale burgers zal met wisselend succes worden aangeboord. Het onderhoud van de kerkgebouwen en het organiseren daarvan vraagt om deskundigheid. Alle reden dus om ervaringen uit te wisselen met collega kerkrentmeesters tijdens het VKB-congres te Nieuwegein!

En de gemeenteleden? Die blijven de eredienst bezoeken om de lofzang gaande te houden. In kleine huisgemeenten of in grote monumentale stadskerken. Als kerkrentmeesters mogen we een passende ruimte voor de vieringen realiseren en/of in stand houden!

Tafel(s) - Stoelen - Kapstokken voor uw kerkzaal of bijgebouw ?

Kijk voor modellen en prijzen: www.kantinemeubilering.nl

Komt u bij ons kijken?
of komen wij naar U toe?
Tel. 0183-50 50 85

Kerkrentmeester anno 2020?!

Algemeen

Bij de beleidsvelden van de vereniging was in 2012 "Algemeen" aan de beurt. Dat bood ruimte voor een vrije keuze van het jaarthema. Gekozen is om na te denken over de toekomst van de kerk.

Op zaterdag 21 april 2012 was het VKB-Congres in het "NBC" te Nieuwegein. Een nieuwe locatie na jarenlang in Ede de algemene vergadering en later het congres gehouden te hebben.

In de hoofdinleiding van prof. dr. Paul Schnabel, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau en Universiteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht, werden de ontwikkelingen binnen de kerken geplaatst in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen. Het werd een confronterende blik in de kwantitatieve ontwikkelingen en een doorkijkje in de processen die binnen de samenleving aan de gang zijn. In de hoofdinleiding van ds. Wim Beekman werd stilgestaan bij de ontwikkelingen die vanuit de kerk waarneembaar zijn. Ds. Beekman hield zijn betoog aan de hand van "10 geboden voor de dorpskerkrentmeester." Onder leiding van de heer B. van Noord was er vervolgens een korte forumdiscussie, waaraan naast de beide hoofdinleiders ook de heren G.L. Westerveld (bestuurslid van de Dienstenorganisatie van de kerk) en drs. C. de Raadt (secretaris van de VKB) deelnamen.

In zijn jaarrede sprak de voorzitter, de heer mr. P.A. de Lange, ook over het jaarthema. De heer De Lange signaleerde dat het gekozen jaar 2020 wat willekeurig lijkt, maar dat het wel een belangrijke mijlpaal is in het leven van de vereniging: 100 jaar kerkrentmeesterlijk beheer in georganiseerd verband. Verder besteedde de voorzitter van de vereniging aandacht aan het slimmer en beter organiseren van de onderlinge contacten binnen de VKB. Diverse netwerken spelen daarin een rol: het geloofsnetwerk, het sociale netwerk, het interactieve medianetwerk en het kennisnetwerk. Door middel van deze netwerken is het mogelijk om onze onderlinge ontmoeting en verbondenheid te versterken.

Geld

Geldwerving

Tijdens de algemene vergadering was tijd ingeruimd voor een eerste indruk van de resultaten Kerkbalans door de voorzitter van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG), mevrouw ds. L.G. Bos. De eerste indruk liet een verwachte daling van omstreeks 2 procent zien.

De heer drs. G.J. van Tongeren geeft tijdens het VKB-congres een workshop over "Beleggen". Hij benadrukt dat een goede organisatie van de beleggingsactiviteiten van belang is, met zaken als een beleggingsstatuut, reglement voor een beleggingsadviescommissie, etc. Daarnaast loopt er een initiatief om een beleggingsplatform op te richten. Het platform kan deelnemers helpen door het afsluiten van raamcontracten en/of het selecteren van duurzame beleggingen.

Mensen

De landelijke kerk heeft het meerjarige project "Hand aan de Ploeg" in 2012 afgerond. Dit project had verschillende thema's, zoals permanente educatie, het werk van de hbo-theoloog, samenwerking tussen gemeenten, etc.

Tijdens het VKB-congres is er ook aandacht geschonken aan deze materie. De heer B. van Noord hield in 2011 een workshop over samenwerking van gemeenten. In 2012 gaf hij een verdieping van de materie onder de titel: "Samen kom je verder", in samenwerking met de heer F. Groenleer, gemeenteadviseur Kerkbeheer.

Nadenken over de toekomst van de kerk, zonder daarbij het jeugd- en jongerenwerk te betrekken, is vrijwel onmogelijk. Tijdens het VKB-congres hield drs. H.J. van Wijnen dan ook een workshop over de leefwereld en de kerkelijke betrokkenheid van jongeren.

Bij het arbeidsvoorwaardenoverleg voor de predikanten was er in 2012 opnieuw veel aandacht voor de toekomst van Pensioenfonds Predikanten. Besloten is dat de pensioenregelingen worden ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn en dat de arbeidsongeschiktheidsregeling wordt ondergebracht bij verzekeraar Aegon.

Deskundigheidsbevordering bestuur. Vanuit de besluiten in het kader van de bestuurlijke vernieuwing is één van de aandachtsgebieden de aanwezigheid van bepaalde vaardigheden en deskundigheden in het bestuur. In 2012 zijn er meerdere voortgangsgesprekken gehouden, op basis van vrijwilligheid.

Vorig jaar rapporteerden wij dat op initiatief van de Bond CNV Kerk en Ideëel (toen nog: Bond CNV BKM) in samenwerking met de VKB een onderzoek wordt gedaan naar de Protestantse Kerk als arbeidsmarkt. In 2012 zijn de onderzoeksresultaten verwerkt. Ook is het onderzoek verrijkt met gegevens vanuit een spiegelsessie van PGGM (pensioenadministratie van kerkelijke medewerkers) en de inbreng van mensen uit kerk en samenleving. In 2013 wordt het onderzoeksrapport gepubliceerd.

Gebouwen en monumenten

Behoud en herbesteding van kerkgebouwen krijgt meer en meer aandacht. Zo is er een subsidieregeling gelanceerd voor de stimulering van herbesteding monumenten. De regeling is enerzijds bestemd voor haalbaarheidsonderzoeken en anderzijds voor het wind- en waterdicht maken van monumenten.

Op 16 januari 2012 ontving de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) bijna 3.000 aanvragen voor onderhoudssubsidie voor rijksmonumenten (BRIM). In 2012 is ook een nieuwe Brim-subsidieregeling voor 2013 gepubliceerd met een andere indieningstermijn, andere criteria voor verdeling en andere voorwaarden.

Het Overlegorgaan Stichtingen Behoud Kerkelijke Gebouwen (SBKG-en) van onze Vereniging, dat tweemaal per jaar bijeenkomt met de Commissie Gebouwen en Monumenten, is een belangrijk platform voor het uitwisselen van kennis en kunde op het gebied van gebouwen en monumenten.

Tijdens het VKB-congres is de heer D. Bruce inleider bij een workshop over het uitvoeren van een marktverkenning om door middel van verhuur het kerkgebouw in eigen beheer te kunnen houden. Steeds meer gemeenten kijken naar mogelijkheden voor meervoudig gebruik van de kerkgebouwen.

Naast aandacht voor het onroerende religieuze erfgoed komt er ook steeds meer aandacht voor kerkinterieurs en roerend religieus erfgoed. Collecties zijn kwetsbaar omdat deze voor publiek toegankelijk zijn en vaak door vrijwilligers worden beheerd. In Groningen is daarom een pilot gestart onder leiding van Museumhuis Groningen. Kerken moeten op deze wijze hun veiligheidsplan op orde krijgen.

Kerkelijke begraafplaatsen

In onze kerk zijn er ongeveer 450 plaatselijke gemeenten die een kerkelijke begraafplaats exploiteren.

De Commissie Kerkelijke Begraafplaatsen van onze Vereniging, die de colleges van kerkrentmeesters met raad en daad bij deze zaken terzijde staat, heeft ook in dit verslagjaar weer diverse adviezen aan colleges gegeven, vooral op het gebied van de actualiteit van het reglement.

In 2012 heeft de commissie enkele publicaties verzorgd in Kerkbeheer: Handleiding beoordeling financiële positie begraafplaats en een artikel over het beleid voor onder meer plaatsen en bijzetten van urnen op een kerkelijke begraafplaats.

Om de belangen van de beheerders van kerkelijke begraafplaatsen beter te dienen, is onze Vereniging ook vertegenwoordigd in de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen, een instelling die een aantal jaren geleden mede op initiatief van onze Vereniging werd opgericht.

Orgelzaken

Orgelzaken

Orgeladvisering

De begeleiding van orgeladvisering is de voornaamste taak van de COZ. In 2012 zijn er opnieuw quick scans uitgevoerd. Daarnaast zijn er diverse orgelprojecten met advisering via de COZ afgerond. In het kader van de orgeladvisering dient vermeld te worden dat de orgeladviseurs met wie de COZ samenwerkt, goed op de hoogte zijn van de wettelijke regelgeving in het kader van het Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten (BRIM), als ook van mogelijkheden voor subsidies van andere instanties dan de overheid. Er is een fondsenlijst beschikbaar.

Informatie

In 2011 hebben voorzitter en ambtelijk secretaris van de COZ een gesprek met twee vertegenwoordigers van de regionale colleges voor de behandeling van beheerszaken (RCBB's) gevoerd. Het leidde tot een vervolggesprek op een landelijke bijeenkomst van de RCBB's in 2012. Er werd van gedachten gewisseld over orgeladvisering en toezicht, vanuit het gezichtspunt dat de zorg voor het orgel een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is.

Een punt van aandacht, vaak ook van zorg, blijft de plaats van het orgel in het beleid van de plaatselijke gemeente en van de landelijke kerk. De context van het orgel, die van de muziek in de eredienst, is aan verandering onderhevig en vaak is men zich onvoldoende bewust van de gevolgen daarvan. Over 'verandering' gesproken: worden de organisten voldoende voorbereid op het nieuwe liedboek dat in 2013 zal verschijnen? Op verzoek van het hoofdbestuur van de VKB zorgde de COZ in verband hiermee voor een serie artikelen over 'De ontwikkelingen in de kerkmuzikale praktijk' in Kerkbeheer. De eerste bijdrage verscheen in december 2012.

Samenwerking

Enkele vertegenwoordigers van de COZ spraken met een delegatie van de Vereniging van Orgelbouwers in Nederland (VON). De COZ hecht aan goede relaties met de orgelbouwers. Er werd onder meer gesproken over de komst van buitenlandse orgelbouwers op de Nederlandse markt en over de gang van zaken bij het opstellen en aanbieden van offertes, die nogal divers is. Wat dat laatste betreft: de VON werkt aan een model, waardoor uniformiteit bevordert (ook ter zake van bijvoorbeeld oplevertermijnen) zal worden. In dit verband de opmerking dat quick scans nog wel eens als basis voor offertes worden gebruikt, waarvoor zij niet bedoeld zijn.

De COZ had een bespreking met enkele vertegenwoordigers van het College van Orgeladviseurs in Nederland (CvON). Daarin werden de ontwikkelingen op het terrein van de orgeladvisering aan de orde gesteld.

In 2009 richtte de COZ samen met de Katholieke Klokken en Orgelraad (KKOR) en het CvON de Stichting Landelijke ►

Opleiding tot Orgeladviseur (LOTO) op. In 2010 namen de participanten — in samenspraak met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed — het initiatief om tot een Erkenningregeling Orgeladviseurs te komen. De regeling, die borging van kwaliteit en bevordering van deskundigheid beoogt, werd op 20 juni 2012 gepresenteerd, in het gebouw van de Rijksdienst te Amersfoort. Tevens werden de eerste certificaten uitgereikt. Vanuit het COZ bestuur volgde de heer C. Hoeksma de heer dr. T.W.F. den Toom op als penningmeester van de LOTO.

De COZ vergaderde in 2012 niet met KKOR. Het is de bedoeling dat het periodieke overleg in 2013 weer vervolgd wordt.

De COZ maakte een afspraak met de Rijksdienst voor begin januari 2013. In het overleg zullen onder meer de subsidieregelingen aan de orde komen.

Orgelinventarisatie

In 2009 is onder auspiciën van de COZ gestart met het inventariseren van alle orgels in de kerken die onder de Protestantse Kerk in Nederland ressorteren. Daar zijn enkele tientallen vrijwilligers, onder wie een aantal coördinatoren, bij betrokken. In sommige provincies is al veel werk verzet. In het jaarverslag over 2011 werd stagnatie van de werkzaamheden gemeld. Tevens werd opgemerkt dat bekeken wordt of met de COZ-orgelinventarisatie aangesloten kan worden bij de voorgenomen (digitale) doorstart van de Orgelencyclopedie van het Nationaal Instituut voor de Orgelkunst. Daarover is nog geen duidelijkheid.

Bestuurszaken

De COZ verwelkomde J.C. de Haan als nieuw lid, in de vacature van ds. H. Mudde. Ze nam afscheid van ds. Ph. van Wijk. Zijn vacature werd (nog) niet vervuld. Momenteel bestaat het bestuur uit drs. A. Ezinga, J. de Haan, C. Hoeksma, mr. J.G.H. Krajenbrink, A. Krijger, prof.ir. M.J.L. Tierneho, dr. T.W.F. den Toom en dr. J.D.Th. Wassenaar.

COZ-bestuursleden voerden individuele evaluatiegesprekken met aan de COZ gelieerde orgeladviseurs. De ontmoetingen zijn van beide kanten als plezierig en nuttig gekwalificeerd.

De COZ benoemde Henk de Vries, die het LOTO-diploma cum laude behaalde, tot aan de COZ gelieerd orgeladviseur.

Dr. Den Toom ontving een koninklijke onderscheiding, onder meer wegens zijn verdiensten voor de COZ.

In de persoon van drs. Ezinga was de COZ vertegenwoordigd bij de overdracht van het archief van Jan Jongepier, voormalig aan de COZ gelieerd orgeladviseur, aan het Friese Historisch en Letterkundig Documentatiecentrum Tresoar te Leeuwarden op 8 november.

Organisatie

Het VKB-congres kreeg opnieuw de formule die sinds

enkele jaren wordt toegepast. Na de algemene vergadering met hoofdzakelijk huishoudelijke aangelegenheden was er een congres met een sterk inhoudelijke programmering. Niet alleen twee hoofdinleidingen, maar ook workshops na de pauze. Tijdens het congres was er gelegenheid voor de aanwezigen om op de beursvloer de stands van exposanten te bezoeken, het vakmanschap te bewonderen en informatie in te winnen. Een gewaardeerd onderdeel van het VKB-congres. Nieuwe elementen waren in 2012: de locatie in Nieuwegein en twee hoofdinleidingen met perspectief van buiten de kerk en van binnenuit. De formule wordt jaarlijks tegen het licht gehouden om verdere verbeteringen aan te brengen.

De onderwerpen van de diverse workshops staan bij de diverse thema's genoemd. Een workshop op het gebied van lokale organisatie was "Duurzaamheid" van inleider de heer E.J. Hazeleger. Duurzaamheid wint aan belang en is op vrijwel alle beleidsvelden van toepassing. Of het nu gaat om duurzaam inkopen, zonnepanelen of duurzaam beleggen, overal zijn raakvlakken te vinden.

In het verlengde van "Kansen voor Kerken!" denkt de vereniging na over het benodigde beheermodel voor de kerk in de toekomst. Allerhande ontwikkelingen binnen de landelijke kerk en bij de plaatselijke gemeenten leiden tot andere eisen en verwachtingen voor het beheer in de toekomst.

In 2012 is vanuit de beleidsvelden gewerkt aan de formulering van een Beleidskader 2013 – 2017 voor de vereniging. Het beleidskader is in december voorlopig vastgesteld. Het beleidskader wordt in 2013 verder uitgewerkt in de vorm van een beleidsplan.

Provinciale afdelingen

Verenigingsaangelegenheden en inhoudelijke onderwerpen

Het hoofdbestuur van de Vereniging belegt periodiek besprekingen met de vertegenwoordigers van de provinciale afdelingen. In 2012 waren er twee bijeenkomsten: op 24 maart en op 5 oktober.

Tijdens de bijeenkomsten was er onder meer aandacht voor verenigingsaangelegenheden als de versterking van de rol van provinciale afdelingen en de beleidsplanning van de VKB. Maar ook inhoudelijke onderwerpen als de resultaten van onderzoek naar de plaatselijke situatie in het kader van "Kansen voor Kerken!" kregen de aandacht. Daarnaast was er ruimte voor de afdelingen om ervaringen uit te wisselen.

Elke provinciale afdeling is vertegenwoordigd in het hoofdbestuur. Het belang hiervan is dat het hoofdbestuur daardoor geïnformeerd wordt over wat er op het grondvlak leeft. Bovendien geeft dat de hoofdbestuursleden die tevens lid zijn van de provinciale afdelingen de gelegenheid het beleid van de VKB op afdelingsvergaderingen e.d. toe te lichten. De afdelingen zijn namelijk een belangrijke schakel in het verenigingsleven. In 2012 is

specifiek aandacht geschonken aan het ondersteunen van de afdeling Noord-Holland door het organiseren van diverse goedbezochte bijeenkomsten.

Bestuurswisselingen

In *Friesland* zijn de heren K. Hannema en Sj. Huizinga afgetreden als lid van het algemeen bestuur. De heren R. Toren uit Joure, W. Poelstra uit Wommels en H.J. Greven uit Sneek zijn toegetreden tot het algemeen bestuur.

In *Drenthe* hebben de heren B. Prins, R.J. Wijnholds en B. de Jonge hun bestuursfunctie neergelegd. Mevrouw E. Voortman-Duitman uit Schoonebeek en de heren H. Bleker uit De Krim, ing. R. Hessels uit Hoogeveen en W. Meijer uit Nijeveen zijn toegetreden tot het bestuur.

In *Gelderland* overleed de heer J. van Wijlick. De heer W. Kruisselbrinck heeft wegens zijn gezondheid zijn bestuursfunctie neergelegd.

In *Overijssel-Flevoland* heeft de heer A. Breman zijn bestuursfunctie neergelegd. De heren C. van Ramshorst uit Ommen en E.J. van der Stege uit Hasselt zijn toegetreden tot het bestuur.

In *Noord-Holland* hebben de heren H.P. Doornbos en W. van Hilten hun bestuursfunctie neergelegd.

In *Zeeland* hebben de heren D. Mooijaart en P. de Buck hun bestuursfunctie neergelegd.

Afdelingsbijeenkomsten

Groningen: op 26 april 2012 was te Haren de ledenvergadering met twee sprekers. De eerste spreker was heer mr. J. Broekhuizen, secretaris van de commissie Kerkelijke Gebouwen van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO-K) met als onderwerp: Ontwikkelingen in het (erf)goed beleid van de (rijks)overheid. De tweede spreker was de heer ir. D. Hoogendoorn, lid van het hoofdbestuur van de VKB en afgevaardigde namens de PKN in het CIO-K met als onderwerp: "Stappenplan om te komen tot keuze van het kerkgebouw". Daarnaast werden in het najaar drie regiobijeenkomsten belegd, namelijk op 30 oktober (Grijpskerk), 1 november (Bedum) en 13 november (Vlagtwedde) met als onderwerp "Het financieel beheer van onze gemeenten". Inleider was de heer W. Huisman, vice-voorzitter van het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB).

Friesland: op 20 maart 2012 was te Leeuwarden de ledenvergadering met een inleiding door de heer ds. W.B. Beekman over het onderwerp "Leve de dorpskerk". Er waren vier regiobijeenkomsten, namelijk op 5 november (Dokkum), 6 november (Drachten), 8 november (Joure) en 12 november (Franeker). Op deze avonden werd vanuit het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB) een inleiding verzorgd over het nut en de noodzaak van een RCBB ten dienste van de kerkelijke gemeenten.

Drenthe: 28 maart 2012 te Hollandscheveld was de ledenvergadering. Dr. A.J. Plaisier, scriba van de Protes-

tantse Kerk in Nederland, hield een inleiding onder de titel: "Geest en gestalte: over verleden, heden en toekomst van de kerkgebouwen", en mr. P.A. de Lange, voorzitter van de VKB, behandelde het onderwerp: "Kerk & kerkrentmeester in Drenthe". De heer R.W. Munnikma, Gedeputeerde voor Cultuur in de provincie Drenthe, mocht het eerste exemplaar van het jubileumboek: "82 jaar Provinciale afdeling Drenthe" in ontvangst nemen. Er waren twee regiobijeenkomsten, namelijk op 14 november (Vries) met inleider ds. W.B. Beekman, gemeentepredikant in Molkwerum en Warns, naar aanleiding van zijn studieverlag "Leve de Dorpskerk". En op 19 november (Hollandscheveld), met inleider de heer J. Runherd van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland, met als onderwerp: "Hand aan de Ploeg".

Overijssel-Flevoland: 22 november 2012 was er in Rijssen een regiobijeenkomst met als onderwerp: "Wat kunnen KKG en KKA voor u betekenen?"

Gelderland: 17 maart 2012 te Bennekom was de ledenvergadering. Onderwerp was: "Nut en noodzaak van de meerjarenbegroting". Inleider was de heer A. Wolswinkel, adviseur kerkbeheer, verbonden aan het steunpunt Zuid-Oost te Angerlo.

Er was één regiobijeenkomst op 6 november in de Dorpskerk van Rheden. Onderwerpen waren: De Brimregeling 2013 en de keuze van het kerkgebouw. Inleiders waren de heer K. Boeder uit Ede, adviseur instandhouding van monumenten en de heer ir. D. Hoogendoorn uit Eelde, lid van het hoofdbestuur.

Utrecht: 12 maart 2012 te De Bilt was de jaarvergadering. De heer H. Hogendoorn, werkzaam bij de dienstenorganisatie als hoofd Protestants Centrum voor Toerusting en Educatie en lid van de werkgroep "Hand aan de Ploeg", behandelde de aanleiding, stand van zaken en knelpunten van het rapport 'Hand aan de Ploeg'. Er waren drie regiobijeenkomsten, namelijk: 29 oktober (Harmelen), 5 november (Bunschoten) en 15 november (Maarsbergen). Op deze avonden werden drie onderwerpen behandeld. De heer mr. A. Rigters, lid van het hoofdbestuur, presenteerde: "De kerkorde, de kerkrentmeester en de geldwerving". De heren R. Krol, J. Overeem en E. Dijkstra van SBKG Utrecht gaven een presentatie over het werkterrein van deze stichting en de nieuwe BRIM/SIM regeling. De heren B. Noppers, M. Doornenbal en J. Grevengoed, van het Regionaal College voor de behandeling van Beheerszaken (RCBB) gaven een toelichting op een aantal zaken waarmee de colleges dienen rekening te houden.

Noord-Holland: 20 maart 2012 te Zaandam was de ledenvergadering. Ds. W.B. Beekman hield een inleiding over het onderwerp "Leve de dorpskerk", naar aanleiding van de uitkomsten van zijn studieverlof. Mr. P.A. de Lange, voorzitter van de VKB, hield een inleiding over de betekenis van de afdeling Noord-Holland voor de colleges van kerkrentmeesters. Er waren vijf regiobijeenkomsten, namelijk: 13 november (Hoogkarspel), 15 november (Landsmeer), 20 november (Schagen), 21 november (Bussum) en 27 november

Bureauactiviteiten

(Kudelstaart). Tijdens deze bijeenkomsten werd de bestuurlijke vernieuwing van de vereniging toegelicht door voorzitter of secretaris van het hoofdbestuur, respectievelijk de heren mr. P.A. de Lange en H. Jonkvorst. Verder werd aandacht besteed aan de plaatselijke geldwerving en de communicatie die daarbij een belangrijke rol speelt. Hieraan werd een bijdrage geleverd door de heren D.G. Bijl, E. Fokkema en drs. E. van Rijssen.

Zuid-Holland: 20 maart 2012 te Papendrecht was de ledenvergadering. De heer H. Runherd, teamleider arbeidsvoorwaarden van HRM van de landelijke kerk, hield een inleiding over "Hand aan de Ploeg".

Er waren twee regiobijeenkomsten, namelijk: 12 november (Alphen aan den Rijn) en op 13 november (Papendrecht). Inleiders waren de heer G. Oosterwijk, gemeenteadviseur Kerkbeheer over het onderwerp "Met een meerjarenprognose beter voorbereid op de toekomst", de heer mr. C.N. Schuring, notaris te Middelharnis over het onderwerp "Periodieke schenkingen", en de heer J.P. van Bennekom, bestuurslid van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Zuid-Holland met diverse onderwerpen betreffende de kerkgebouwen, zoals de subsidie-regels BRIM

Zeeland: 27 maart 2012 te 's-Gravenpolder was de ledenvergadering. Ds. A. Drost, predikant voor de werkbegeleiding bij de landelijke kerk, hield een inleiding over het thema "De samenwerking tussen gemeenten en predikanten (teamvorming)" in het kader van Hand aan de Ploeg.

Er waren vier regiobijeenkomsten, namelijk: 16 oktober ('s-Gravenpolder), 23 oktober (Grijpskerke), 30 oktober (Haamstede) en 13 november (Tholen). Tijdens de bijeenkomsten werd er gesproken over het thema "Geldwerving, ondersteuning van gemeenten bij het plaatselijke geldwervingsproces". De heer drs. E. van Rijssen sprak over actie Kerkbalans, de heer C.A. van den Berg over ondersteuning van de plaatselijke geldwerving vanuit het project "Geven is Delen", en de heer H. Lubberts, projectleider SEPA van de Dienstenorganisatie, sprak over "uniform Europees betalingsverkeer".

Noord-Brabant-West: 13 maart 2012 te Aalburg was de ledenvergadering. De heer H. Feenstra, directeur van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland, hield een inleiding over het onderwerp "De financiën van de kerk".

Er waren twee regiobijeenkomsten, namelijk op 9 oktober (Terheijden) en 15 november (Almkerk). Tijdens deze bijeenkomsten hield de heer H. van Engen, hoofd van het streekarchief Land van Heusden en Altena, een inleiding over "Het beheren van de archieven van de gemeente".

Oost-Noord-Brabant en Limburg: 19 november 2012 te 's-Hertogenbosch was de ledenvergadering. Het thema van de avond was: "Samenwerking tussen gemeenten vanuit kerkrentmeesterlijk perspectief". Mevrouw A.A. de Vos, gemeenteadviseur, en de heer F. Groenleer, gemeenteadviseur Kerkbeheer, hielden hier een inleiding over.

Hieronder volgt een samenvatting van de meest relevante activiteiten die vanuit het Centraal Bureau van onze Vereniging te Dordrecht ten dienste van de plaatselijke gemeenten worden verricht.

Website

In 2012 is verder gewerkt aan het realiseren van een goed functionerende website. De website is een belangrijk stuk gereedschap in de realisatie van de VKB als kennisinstituut en dienstverlener. Functionaliteiten die momenteel onderhanden zijn, betreffen onder andere e-learning en kerkmarkt.

Plaatselijke geldwerving

Net als in andere jaren heeft de Vereniging aan veel gemeenten materialen en drukwerk voor Kerkbalans geleverd. Een toenemend aantal gemeenten maakt gebruik van de mogelijkheid om voor actie Kerkbalans via het Centraal Bureau een maatwerkfolder met gemeente specifieke informatie te laten ontwikkelen. In 2012 is er in de vorm van een pilot ook rechtstreeks materiaal geleverd aan een aantal RK parochies.

Maandblad "Kerkbeheer"

In het afgelopen jaar was het maandblad Kerkbeheer opnieuw verenigingsorgaan met veel informatie over landelijke zaken — zoals de algemene vergadering — en de activiteiten van de provinciale afdelingen, naast vakblad met veel inhoudelijke informatie over actuele zaken voor de kerkrentmeesters. In 2012 is Kerkbeheer in full colour verschenen. Ook is in 2012 een lezersonderzoek gehouden. De uitkomsten worden in 2013 gepubliceerd.

Verzekeringen

Na de overdracht van de verzekeringen aan Marsh en Mercer verricht de VKB zelf geen verzekeringsactiviteiten meer als advisering, schademeldingen, etc. De verzekeringen blijven voor de leden wel beschikbaar, onder meer via de volgende website: www.vkb-verzekeringen.nl.

Overige brochures en uitgaven

Ook in het afgelopen verslagjaar kon onze Vereniging colleges van kerkrentmeesters weer van dienst zijn met het geven van diverse uiteenlopende adviezen op het gebied van het kerkrentmeesterlijk beheer en met de verstrekking van diverse uitgaven op het gebied van voorlichting aan de kerkrentmeesters en gemeenteleden. Daarnaast stelt onze Vereniging verschillende modelovereenkomsten, brochures op het gebied van veiligheid van de kerkelijke gebouwen, Arbozorg, risico-inventarisatie en -evaluatie, bedrijfshulpverlening, etc. aan haar leden beschikbaar. Veel van deze modellen zijn te downloaden (na ingelogd te zijn) van de website www.kerkrentmeester.nl

Tenslotte geeft onze Vereniging de Handleiding ten dienste van kerkrentmeesters uit, waarin alle onderwerpen opgenomen zijn waarmee colleges van kerkrentmeesters in de dagelijkse praktijk te maken kunnen krijgen.

Onderscheidingen

Sinds vele jaren stelt de Vereniging draaginsignes beschikbaar voor plaatselijke functionarissen die werkzaam zijn in een beheerfunctie van de gemeente waarvoor het college van kerkrentmeesters als zodanig een taak is toebedeeld. Het assortiment is in 2012 uitgebreid met draaginsignes voor andere functies dan beheer, met het logo van de Protestantse Kerk in Nederland. Beide soorten draaginsignes hebben dezelfde criteria voor toekenning, namelijk:

- draaginsigne in brons (tot 25 jaar);
- zilveren draaginsigne bij minimaal 25 functie jaren;
- gouden draaginsigne bij minimaal 40 functie jaren; en
- gouden draaginsigne met briljant bij minimaal 50 functie jaren.

Ook in dit verslagjaar werden weer vele onderscheidingen door het hoofdbestuur van de VKB aan plaatselijke functionarissen toegekend.

Organisatie

Hoofdbestuur

Het hoofdbestuur was per 31 december 2012 als volgt samengesteld:

M.G.R. Barendrecht, Maassluis
W.J. van Biezen, Sassenheim
Ds. L.G. Bos, Gouda
Drs. J. la Croix, Rotterdam
Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, Leiden
Ir. D. Hoogendoorn, Eelde
H. Jonkvorst, Woudenberg
Mr. J. Kos, Oisterwijk
Mr. P.A. de Lange, Piershil
L.M. Moerland, Tholen
Drs. C. de Raadt, Bodegraven
J.C. Riemersma, Lunteren
Mr. A. Rigters, De Bilt
W.G. Roseboom, Nieuwegein
L. Spijk, Roodeschool
Mevr. E.J. Steensma-Dijk, Buitenpost
Prof.ir. M.J.L. Tiernego, Breda
Mevr. M.W. Volders, Beilen
D. de Vries AA, Menaldum
Drs. H. van der Wal, Heino
Drs. K. van de Wetering, Delft
Ir. B.P. de Wit, Sprang-Capelle

Ereleden:

D.G. Bijl, Haastrecht
Th.L. van Hazel, Oegstgeest
Drs. G. van Soest, Ede

Staf:

H.L. Roth, directeur
Drs. E. van Rijssen MBA, adjunct-directeur

In 2012 werd het bestuurslidmaatschap neergelegd door de heer mr. J.G.H. Krajenbrink, Oegstgeest. Het hoofdbestuur

stuur bedankt hem voor het werk dat hij voor onze Vereniging in het belang van haar leden heeft verricht.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur was per 31 december 2012 als volgt samengesteld:

Mr. P.A. de Lange, voorzitter
Drs. C. de Raadt, vice-voorzitter
H. Jonkvorst, secretaris
Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, penningmeester
W.G. Roseboom, 2^e secretaris/2^e penningmeester
Mevr. E.J. Steensma-Dijk, lid
M.G.R. Barendrecht, lid
Ir. B.P. de Wit, lid
Prof.ir. M.J.L. Tiernego, lid

Centraal Bureau

Het Centraal Bureau heeft in 2012 afscheid genomen van de heer M.V. van Poppel (office manager), terwijl de heer A. van Bergeijk en mevrouw M. van Ooijen-Versteeg beiden zijn aangesteld op parttime basis voor bepaalde tijd als commercieel medewerker.

De overige personele samenstelling was in 2012 als volgt: H.L. Roth (directeur), drs. E. van Rijssen MBA (adjunct-directeur), N.J.M. de Jong, R. Kersten en J. Zwep-Versteeg (administratieve medewerkers). De heer R.M. Belder blijft nog bij het Centraal Bureau betrokken als vrijwilliger.

Tijdens de drukke periode voor Kerkbalans heeft de heer J. Doornik, kerkrentmeester uit Dordrecht, als vrijwilliger opnieuw geholpen bij het verwerken van de bestellingen.

Tenslotte

Het hoofdbestuur is dankbaar voor het vele werk dat het afgelopen jaar is verzet door de bestuurders en de verschillende adviseurs van de Vereniging met ondersteuning van ons Centraal Bureau. Het hoofdbestuur zal alles in het werk blijven stellen om de leden van de Vereniging zo goed mogelijk van dienst te zijn, zodat zij op plaatselijk niveau in staat gesteld worden hun taak optimaal te vervullen.

Het hoofdbestuur spreekt de hoop uit dat de Heer van de Kerk onze Vereniging daarbij wil bijstaan en wij bidden dat Hij Zijn zegen aan het werk van onze Vereniging wil verbinden, zodat zij dienstbaar mag zijn aan de opbouw van de Kerk.

Mr. P.A. de Lange, voorzitter
H. Jonkvorst, secretaris

Dordrecht, 31 december 2012

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 16 februari 2013 van het hoofdbestuur van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland.

Jaarrekening 2012

Aan de leden van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse kerk in Nederland.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De in het maandblad "Kerkbeheer" opgenomen samengevatte jaarrekening, bestaande uit de balans per 31 december 2012 en de rekening van baten en lasten met bijbehorende toelichting, zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse kerk in Nederland te Dordrecht per 14 februari 2013. Wij hebben een goedgekeurd oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 14 februari 2013.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven". Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland te Dordrecht.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, "Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent

BALANS PER 31 DECEMBER 2012 (na resultaatsbestemming)		
Activa	31.12.2012	31.12.2011
	€	€
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	9.497	12.663
Materiële vaste activa	7.518	10.025
Financiële vaste activa	9.895	9.895
	<u>26.910</u>	<u>32.583</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	16.799	11.362
Vorderingen	279.956	245.938
Kas- en banksaldi	214.177	204.060
	<u>510.932</u>	<u>461.360</u>
	537.842	493.943
	=====	=====
Passiva	31.12.2012	31.12.2011
	€	€
ALGEMENE RESERVE	370.149	324.170
BESTEMMINGSRESERVE	11.900	0
VOORZIENINGEN	9.674	9.877
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Belastingen	56.851	54.543
Crediteuren	89.267	105.353
	<u>146.118</u>	<u>159.896</u>
	537.842	493.943
	=====	=====

met de gecontroleerde jaarrekening van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland te Dordrecht in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

Dordrecht, 14 februari 2013

Verstegen accountants en adviseurs
B.V.,

Was getekend,
drs. T. van der Heiden RA

**REKENING VAN BATEN
EN LASTEN 2012**

	Rekening 2012 €	Begroting 2012 €	Rekening 2011 €
Netto omzet			
Contributie	301.186	295.000	292.203
Kerksbalans	321.448	294.000	307.905
Kerkbeheer	101.860	100.000	105.213
Oorkonden/Insignes	44.623	48.000	38.417
Overige publicaties/diensten	8.412	12.000	13.603
Vergoeding verzekeringen	35.805	44.000	63.541
Overig omzet	31.284	32.000	47.525
Totaal netto omzet	844.618	825.000	868.406
Af: Inkoopkosten			
Kerksbalans	149.557	129.000	159.094
Kerkbeheer	90.895	74.000	87.872
Oorkonden/insignes	28.019	27.000	16.002
Overige publicaties/diensten	4.064	3.000	16.484
Totaal inkoopkosten	272.535	233.000	279.452
Bruto marge	572.082	592.000	588.954
Af: Overige kosten			
Salarissen	334.368	369.000	359.790
Bestuurskosten	64.229	75.000	61.974
Huisvestingskosten	56.714	54.000	51.685
Apparaatskosten	51.602	90.000	78.498
Bankkosten	1.303	2.000	1.812
Afschrijvingen	5.672	6.000	8.210
Totaal overige kosten	513.888	596.000	561.969
Resultaat uit gewone bedrijfsuit- oefening	58.195 =====	-4.000 =====	26.986 =====
Rente	5.998	4.000	5.350
Nagekomen baten	0	0	15.685
Nagekomen lasten	6.313	0	16.961
Totaal nagekomen baten/lasten	-6.313	0	-1.276
Netto resultaat	57.880	0	31.060
Bestemming van het saldo:			
Toename van de bestemmingsre- serve website	11.900		
Toename van de algemene reserve	45.980		
Totaal	57.880		

■ Verslag van het hoofdbestuur

Over het boekjaar 2012 behaalde de Vereniging een voordelig resultaat van € 57.880 ten opzichte van € 31.060 in het vorige boekjaar. Deze positieve ontwikkeling kan vooral worden toegeschreven aan kostenbesparingen over een breed scala van verenigingsactiviteiten (vooral personeelskosten). Ook de bestedingen aan de vernieuwing van de website bleven sterk achter op vorig jaar. Om die reden wordt een bedrag van € 11.900 als bestemmingsreserve gereserveerd voor websitevernieuwing in het jaar 2013. Het overige voordelige resultaat van € 45.980 wordt toegevoegd aan de algemene reserve, die hiermee verder herstelt van de in de jaren 2008-2010 genomen verliezen.

Toelichting op de balans

De balans 31-12-2012 laat een stijging van het balanstotaal zien, voor een belangrijk deel wegens de groei van de algemene reserve. De voorraden stegen wegens de opstart van een nieuwe lijn oorkondes en insignes, met Protestantse Kerk-logo, voor niet-beheerfuncties. De vorderingen zijn nog wat verder opgelopen dan in 2011, door intensievere dienstverlening aan de Rooms-Katholieke Kerk inzake Kerksbalans. Deze hield onder meer rechtstreekse levering aan parochies, en hiermee verband houdende latere facturatie in, waardoor een aantal facturen niet meer in 2012 kon worden geïnd. Het eigen vermogen stijgt als gevolg van de toevoeging van het voordelig resultaat..

Toelichting op de rekening van baten en lasten
Netto omzet

De contributie is iets hoger dan begroot, vanwege meevallend ledenverlies. De omzet Kerksbalans doorbreekt de dalende lijn van de afgelopen jaren, dankzij toevoeging van de Inspiratiekrant (een succesvol nieuw product) en de rechtstreekse leveringen aan parochies, waardoor met name de doorberekende verzendkosten toenamen. De opbrengst van Kerkbeheer

daalde met € 4.000, ondanks een vergroting van de advertentie-inkomsten (vanwege de in 2012 ingevoerde full-colour uitgave van het blad).

Oorkondes/insignes stijgen in omzet ten opzichte van 2011 vanwege bovenvermelde nieuwe lijn insignes. Er waren geen bijzondere publicaties in 2012 waardoor lagere opbrengsten van overige publicaties/diensten. De begroting van verzekeringsvergoeding hield rekening met nog wat extra uit te voeren activiteiten die niet nodig bleken. Daardoor daalt de opbrengst van verzekeringen naar een, naar verwachting, stabiel niveau voor de komende jaren. Er zijn in 2012 geen subsidies ontvangen, zodat de overige omzet daalt t.o.v. 2011.

Inkoopkosten

Door scherpere condities bij leveranciers daalden de inkoopkosten van Kerkbalans. In dit cijfer werden tot 2011 de porto- en handlingkosten niet verbijzonderd (deze werden verantwoord onder apparaatskosten). Vanwege de grote stijging hiervan als gevolg van rechtstreekse levering aan parochies zullen ze vanaf 2012 apart verantwoord worden onder inkoopkosten. Voor 2012 bedroegen de porto- en handlingkosten € 33.871 ten opzichte van € 17.093 in 2011. Voor vergelijkingsdoeleinden zijn ook het bedrag inkoopkosten Kerkbalans en de apparaatskosten voor 2011 in de jaarrekening aangepast (maar niet de begroting 2012).

Kerkbeheer (uitvoering in kleur) en oorkondes/insignes (materiaalkostenstijging) tonen een stijging van de inkoopkosten.

Per saldo daalde de marge met bijna € 17.000 (ongeveer het bedrag van de in 2011 ontvangen subsidies).

Overige kosten

De meeste kosten (m.u.v. niet beïnvloedbare kosten) zijn aanmerkelijk lager dan in 2011 en dan begroot. Salarissen daalden onder andere vanwege een enkele maanden niet ingevulde vacature en werktijdvermindering van een medewerker. De bestuurskosten stegen vanwege intensivering van bestuursactiviteiten, maar waren fors minder dan begroot, onder meer door gebruikmaking van minder kostende

vergaderlocaties. De apparaatskosten daalden met zo'n € 27.000, vooral vanwege onderbesteding aan de websitevernieuwing.

De nagekomen last heeft betrekking op nagekomen facturen over activiteiten in 2011.

Vooruitblik 2013

De begroting 2013 is vastgesteld in de vergadering van het hoofdbestuur op 1 december 2012 en wordt besproken in de Algemene Vergadering van 6 april 2013, waarin tevens de hoogte van de contributie voor het jaar 2013 zal worden vastgesteld.

Bestuurssamenstelling

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is werkzaam ten behoeve van de kerkrentmeesters in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB kent een decentrale organisatie met een bestuur dat is opge-

bouwd vanuit besturen van provinciale afdelingen, die een afvaardiging in het hoofdbestuur aanwijzen. Het hoofdbestuur bestond aan het einde van het verslagjaar uit 22 personen; naast de afdelingsvertegenwoordiging worden tevens personen op basis van specifieke deskundigheden uitgenodigd in het HB zitting te nemen. Er is een dagelijks bestuur dat vooral als taak heeft de agenda van het hoofdbestuur voor te bereiden. Per 31 december van het verslagjaar fungeert als voorzitter mr. P.A. de Lange, als secretaris de heer H. Jonkvorst en als penningmeester ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA.

Dordrecht, 15 februari 2013

Mr. P.A. de Lange, voorzitter
Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA,
penningmeester

■ Voorstel contributie 2013

Het bestuur van de VKB stelt voor om de contributie in 2013 te verhogen met gemiddeld 9 pct om de begroting voor 2013 sluitend te kunnen maken. Voor kleinere gemeenten betekent dit een verhoging met € 11 tot € 16. Verwezen wordt naar het hierbij afgedrukte contributievoorstel voor 2013.

Iedental gemeente	contributie 2012	voorstel 2013
tot 500	€ 121	€ 132
tot 1000	€ 173	€ 189
tot 2000	€ 226	€ 246
tot 3000	€ 277	€ 302
tot 4000	€ 330	€ 360
tot 5000	€ 377	€ 411
vanaf 5000	€ 430	€ 469

■ Bezoek de VKB stand op de beursvloer

Zoals ieder jaar zal de VKB op een prominente plaats in de beursvloer een stand inrichten. Hier kunt u kennis maken met de medewerkers van het bureau. Zij zullen u graag informeren over alle producten, diensten en informatie die u door de VKB worden aangeboden.

Een keur aan brochures, waaronder de vernieuwde brochure "Ruimte" (een informatieboekje voor nieuwe leden, leden die belijdenis gaan doen, en leden die een ambt in de gemeente gaan bekleden, met informatie op hoofdlijnen over hoe de kerk in elkaar zit), de veelgevraagde Handleiding ten dienste van Kerkrentmeesters (waarin vrijwel alle onderwerpen van kerkrentmeesterlijk beheer op een overzichtelijk wijze worden besproken en toegelicht) en het Vademecum Begraafplaatsen (een standaardwerk voor kerkrentmeesters die een begraafplaats beheren) zijn (tegen betaling) verkrijgbaar. Ook vindt u er veel informatie in gratis beschikbare brochures en boeken.

De insignes die de VKB beschikbaar stelt voor uitreiking aan gemeentelieden zijn hier in het echt te bewonderen, ook de nieuw ontwikkelde lijn insignes met Protestantse Kerk-logo voor niet-beheerfuncties. De nieuwe vorm van dienstverlening www.kerkmarkt.nl wordt ook gepresenteerd. U kunt online de VKB-site bezoeken, een inlogcode opvragen en zelfs uw advertentie met ter plekke gemaakte foto van het te aangeboden artikel plaatsen! Aanpalend aan de VKB-stand is een stand ingericht waar u terecht kunt voor al uw vragen op het gebied van plaatselijke geldwerving. Deze stand is een gezamenlijk initiatief van de Raad voor de Plaatselijk geldwerving en de Dienstenorganisatie. U kunt overleggen met de aanwezige Kerkbalansadviseurs voor een maatwerkadvies (althans het maken van afspraken daarvoor), en nu ook met de nieuwe projectleider en projectmedewerkers van het project Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving. Deze collega's kunnen -de 1^e 20 uur gratis! — de geldwervingsproblematiek van uw gemeente analyseren en u helpen bij de inrichting van de organisatie ervan,

Begroting 2013

	Rekening 2012 €	Begroting 2013 €
Netto omzet		
Contributie	301.186	325.000
Kerkebalans	321.448	295.000
Kerkbeheer	101.860	108.000
Oorkonden/Insignes	44.623	50.000
Overige publicaties/diensten	8.412	10.000
Provisie	35.805	30.000
Overig omzet	31.284	28.000
Totaal netto omzet	844.618	846.000
	=====	=====
Af: Inkoopkosten		
Kerkebalans	149.557	130.000
Kerkbeheer	90.895	94.000
Oorkonden/insignes	28.019	22.000
Overige publicaties/diensten	4.064	4.000
Totaal inkoopkosten	272.535	250.000
	=====	=====
Bruto marge	572.082	596.000
Af: Overige kosten		
Salarissen	334.368	368.000
Bestuurskosten	64.229	67.000
Huisvestingskosten	56.714	56.000
Apparaatskosten	51.602	101.000
Bankkosten	1.303	1.000
Afschrijvingen	5.672	6.000
Totaal overige kosten	513.888	599.000
	=====	=====
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	58.195	-3.000
Rente	5.998	3.000
Buitengewone baten	0	0
Buitengewone lasten	6.313	0
Totaal bijzondere baten/lasten	-6.313	0
Netto resultaat	57.880	0
	=====	=====

mét — waar nodig — feitelijke ondersteuning bij uitvoeringstaken van geldwerving. Een apart onderwerp is SEPA, (Single Euro Payment Area) waar we allemaal (betalingsverkeer!), maar zeker alle gemeenten die wel eens

met acceptgiro's en incasso's werken, mee te maken zullen krijgen. Een deskundige van de dienstenorganisatie is hier aanwezig om u te informeren over de valkuilen van SEPA. Mocht u vragen of suggesties hebben, bezoek dan deze stands!

W.G. Roseboom: "Ontmoeting staat voorop"

Voor de zevende maal organiseert de VKB het jaarlijkse congres. In de loop der jaren heeft het VKB Congres zich behoorlijk ontwikkeld. Over de doelstellingen en de bijzonderheden van het komende congres op 6 april spraken wij met twee bestuursleden, de heren W.G. Roseboom en ir. B.P. de Wit RTD. De heer Roseboom is al jarenlang nauw betrokken bij de organisatie van het congres. Dit jaar staat het thema "gebouwen" centraal. Portefeuillehouder voor dit onderwerp in het bestuur is de heer De Wit.

Waarom wordt dit congres georganiseerd?

W.G. Roseboom.

De heer Roseboom: "Omdat dit de gelegenheid biedt aan kerkrentmeesters om elkaar te ontmoeten. In de loop van de jaren heb ik het zien ontwikkelen van een 'eenvoudige jaarvergadering' naar een congres met allure. Daarnaast wordt het gehouden in het midden van het land en zodoende voor iedereen prima bereikbaar met openbaar vervoer of op eigen gelegenheid. Het is een erg geschikte locatie omdat er ook gratis kan worden geparkeerd en Nieuwegein Business Center is een professionele organisatie."

Wat wil de Vereniging met dit congres bereiken?

"Ontmoeting! Ik denk dat deze term de lading dekt. Het is uniek in Nederland, dat ambtsdragers in de Protestantse Kerk elkaar in zo'n sfeer kunnen ontmoeten. Ik zou tegen de kerkrentmeesters willen zeggen: "Als u voor uw werk in de plaatselijke gemeente toegerust wilt worden,

dan moet u zeker op zaterdag 6 april naar Nieuwegein komen".

Vaak denken kerkrentmeesters dat zij met een unieke situatie te maken hebben, of te maken krijgen. Maar dat is niet zo, we merken ieder jaar weer dat we in veel gemeenten met dezelfde zaken te maken hebben. De ene keer kunnen we iets van een ander leren en de volgende keer is het misschien net andersom. Het gaat er om dat we met elkaar in contact komen. Dat is de meerwaarde voor kerkrentmeesters van deze belangrijke dag.

Mijn congresdag is dan ook geslaagd als mensen het gevoel hebben dat ze een waardevolle dag hebben gehad. De workshops zullen daar zeker aan bijdragen. Ook daarvoor geldt dat iedereen een belangrijke bijdrage kan leveren door het uitwisselen van ervaringen. De standhouders hebben specifieke diensten en producten voor kerkrentmeesters. Mijn ervaring is dat ook door hen een belangrijke bijdrage wordt geleverd, juist omdat kerkrentmeesters de beste resultaten willen voor de beste prijs."

Wat zijn de ervaringen van de afgelopen jaren?

"We zagen dat bezoekers sfeer erg belangrijk vonden. We zijn dan ook bij het Nieuwegein Business Center uitgekomen, omdat dat een fijne locatie biedt, precies wat voor ons. Het is geen kale hal met stands, maar een sfeervolle ruimte met (ook belangrijk) goede catering en attent personeel. Natuurlijk hebben we inhoudelijk ook het nodige verbeterd. Het aantal workshops biedt uiteenlopende onderwerpen en het is echt 'voor ieder wat wils'. En: dit

jaar vergeten we de partner van de kerkrentmeesters ook niet!"

De partner van de kerkrentmeester....?

"Dat is diegene die al regelmatig ziet dat de partner op pad is 'voor de kerk'. Ja, dat is het nu juist. Voor die partners is het een zeldzaamheid om mee te gaan en ook nog eens een speciaal programma voorgeschoteld te krijgen. Daarom gaan zij nu naar kasteel 'De Haar'. Ik ken het persoonlijk goed omdat ik er vaker ben geweest. Niet alleen de cultuurhistorische waarde van het kasteel is de moeite waard, maar ook de schitterende tuin. Ik hoop dan ook op mooi weer, wat hoewel het programma boeiend is, is een bezoek aan de tuin ook heel erg leuk."

Wat zijn voor u de highlights van deze dag?

"Tja, ik noem er meerdere, omdat ik ze eigenlijk allemaal belangrijk vind. Bijvoorbeeld de jaarrede van de voorzitter, waarin de route wordt uitgestippeld voor de komende jaren. We zijn altijd gericht op de belangen van de gemeente die door de kerkrentmeester wordt vertegenwoordigd. Dat belang staat voorop. De sprekers zullen ieder vanuit hun perspectief een visie laten horen. Dat is interessant, want het biedt een breder perspectief. En ik kom weer terug op mijn eerste opmerking: ontmoeting! Waar anders ontmoet je elkaar en kun je workshops volgen die voor jou en jouw gemeente van belang zijn? Het is zoals in de kerk: de vorm moet goed zijn, maar uiteindelijk is de inhoud het belangrijkste!"

Ir. B.P. de Wit RTD.

Ir. B.P. de Wit RTD: "Ontmoeting, ervaringen uitwisselen en kennis opdoen".

Het thema dit jaar is gebouwen, waarom is dit zo belangrijk?

De heer De Wit: "Er is veel aandacht voor het onderwerp gebouwen. De kerk is het gebouw voor de samenkomst. De plek waar mensen zich "gemeente" voelen. De laatste jaren zijn er een aantal ontwikkelingen waardoor er ook meer zorgen ontstaan rondom het "gebouw". Denk bijvoorbeeld aan een terugtrekkende overheid, minder financiële middelen en een dalend aantal kerkbezoekers.

Daarom is het belangrijk om goed na te denken over de toekomst".

Kunt u de keuze voor het programma toelichten?

"Een gebouw is "meer dan steen". Het heeft vaak ook een grote emotionele waarde. Hoe kunnen we deze waarde vertalen in het beheer? Door middel van de hoofdinleiders die u laten kennismaken met andere invalshoeken en het brede aanbod van workshops willen wij de

kerkrentmeesters ondersteunen met deze vertaalslag. We hebben bewust gekozen voor de diverse onderwerpen voor de workshops. Zo zijn er bijvoorbeeld workshops over de financiële risico's, maar ook over orgels en begraafplaatsen".

Waarom "moet" volgens u, de kerkrentmeester op 6 april a.s. naar het congres gaan?

"In de eerste plaats zeg ik om andere kerkrentmeesters te ontmoeten. Ze zijn met dezelfde zaken bezig en het is heel waardevol om dit te delen en te bespreken. Naast ontmoeten en het uitwisselen van ervaringen vind ik het opdoen van kennis belangrijk. Het aanbod is breed, dus de kerkrentmeester kan zelf een keuze maken om te bepalen wat voor hem relevant is. Dit alles om beter zicht te krijgen op de activiteiten van een kerkrentmeester voor de dienstbaarheid van de gemeente".

Wat zijn voor u de highlights van deze dag?

"Het boek van Regnerus Steensma dat op het congres gepresenteerd zal worden.

De Vereniging heeft ook als doel het optreden als kennis instituut, dit boek op het gebied van interieurs draagt daar aan bij. Daarnaast hoop ik op een grote deelname aan het partnerprogramma, ook daar speelt ontmoeten een belangrijke rol! Als laatste, en dat had u vast al verwacht, de momenten waar op de beursvloer ervaringen worden uitgewisseld".

■ Bezoeker van het congres 2012 aan het woord

Het VKB congres, een "must" voor elke kerkrentmeester

"De laatste jaren neem ik deel aan het jaarcongres van de VKB. Elke keer weer opnieuw weet de VKB een interessant programma te maken met boeiende sprekers over actuele thema's. Het zijn niet alleen sprekers "uit eigen gelederen", maar ook mensen vanuit een andere invalshoek ons een spiegel kunnen voorhouden. Daarnaast is er volop gelegenheid om elkaar tijdens de lunch, het rondlopen over de beurs en bij het deelnemen aan de workshops te ontmoeten, ervaringen uit te wisselen en ideeën op te doen. En dat alles in een vriendelijke en informele sfeer. Ik zie er weer naar uit!"

Matthijs van Seventer, kerkrentmeester Protestantse gemeente te Rotterdam-Noordrand.

BEGRAAFPLAATSDIENSTEN

- Ontwerp
- Advies
- Aanleg

**Verhagen
Kaatsheuvel**

☎ 0416 273428

www.verhagenkaatsheuvel.nl

- Grafdelven
- Opgravingen
- Onderhoud

12120

Programma algemene verg VKB op zaterdag 6 april 20

“Meer dan steen” — over beleid en beheer van kerkgebouwen

08.45 – 09.30 uur: Aankomst en bezoek beurs

Vanaf 08.45 uur zijn de bezoekers welkom in het NBC. Uiteraard is er gelegenheid om een kop koffie of thee te drinken en om een bezoek te brengen aan de beurs waarop diverse standhouders gedurende de gehele dag informatie verstrekken over producten en diensten die voor kerkrentmeesters interessant zijn. De partners die deelnemen aan het partnerprogramma verzamelen voor het vertrek naar Haarzuilens.

ALGEMENE VERGADERING

09.30 – 09.35 uur: Opening en welkom door de voorzitter van de VKB, de heer mr. P.A. de Lange

09.35 – 09.55 uur: Huishoudelijke aangelegenheden:

- Ingekomen stukken en mededelingen.
- Afscheid afgetreden hoofdbestuursleden: de heren mr. J.G.H. Krajenbrink en H. Jonkvorst.
- Herbenoeming van de zittende hoofdbestuursleden:
 - de heer ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA uit Leiden, op voordracht van het hoofdbestuur;
 - de heer ir. D. Hoogendoorn uit Eelde, op voordracht van het hoofdbestuur;
 - de heer mr. A. Rigters uit De Bilt, op voordracht van het hoofdbestuur;
 - de heer D. de Vries AA uit Menaldum, op voordracht van de Provinciale Afdeling Friesland;
 - de heer drs. K. van de Wetering uit Delft, op voordracht van het hoofdbestuur.
- Verslag van de algemene vergadering d.d. 21 april 2012, zoals opgenomen in Kerkbeheer van de maanden mei en juni 2012. Ook de verslaglegging van de workshops die toen gehouden werden, is in “Kerkbeheer” opgenomen.
- Jaarverslag 2012 van het hoofdbestuur van de VKB. Zie pagina 88 e.v. van dit blad
- Rekening en verantwoording 2012 van het hoofdbestuur van de VKB (jaarrekening 2012). Zie pagina 94 e.v. van dit blad
- Voorstel om de contributie per 1 januari 2013 aan te passen. De voorgestelde contributieregeling staat afgedrukt op pagina 96 van dit blad.

09.55 – 10.00 uur: Korte presentatie eerste resultaten Kerkbalans door mevr. ds. L.G. Bos, voorzitter Raad voor de Plaatselijke Geldwerving

Algemene rondvraag en sluiting ledenvergadering door de voorzitter

Vragen ter bespreking bij de rondvraag moesten uiterlijk

15 maart 2013 bij het Centraal Bureau worden ingediend

10.00 – 10.30 uur: Onderlinge ontmoeting, koffiepauze en beursbezoek

CONGRES

10.30 – 10.45 uur: Opening congres door voorzitter VKB met jaarrede

10.45 – 11.55 uur: Hoofdinleidingen door heren prof. dr. H. Pleij en drs. P.L. de Jong
Boekpresentatie “Protestantse kerken – hun pracht en kracht” van dr. Regnerus Steensma

12.00 – 13.15 uur: Bezoek beurs en lunch

13.15 – 14.05 uur: Eerste sessie workshops
Naar aanleiding van uw voorkeur is een indeling gemaakt voor de workshop. U ontvangt per e-mail een bevestiging van de indeling van de workshops. Zie pagina 104 voor een overzicht van de onderwerpen en de inleiders van de diverse workshops.

- De lust en last van een waardevol historisch kerkinterieur — Dr. J. Kroesen
- Hoe (on)veilig is uw kerk? — Dhr. H. Sevenstern/
Dhr. G. Noord (Marsh & Mercer)
- Actualiteiten traktementen en pensioenen —
Dhr. J. Runherd
- Zorg voor het orgel — Dr. J.D. Th. Wassenaar/
Dhr. P.R. van Dijk
- (BRIM)subsidies en draagvlakverbreding —
mr. J. Broekhuizen
- “Meer dan Steen” Beleid en Beheer van uw Vermo-
gen — Dhr. L. Looman/Drs. M. van Keeken
(ABN AMRO MeesPierson)
- De toekomst van de kerkelijke begraafplaats —
Drs. J. la Croix
- Ontwerp zelf uw kerkblad — Dhr. P.C. Lagerweij
(Libertas)
- Duurzaam beleggen — Dhr. O. Albrecht (Oikocredit)

14.05 – 14.40 uur: Pauze + beursbezoek

14.40 – 15.30 uur: Tweede sessie workshops

15.30 uur: Einde partnerprogramma

15.30 – 16.00 uur: Afsluitende borrel in de beursshal

Punten van aandacht:

- a) **Aanmelding voor de workshops**
Zoals reeds vermeld in de brief die in februari 2013 aan alle colleges van kerkrentmeesters is verzonden, dienen colleges van kerkrentmeesters die kerkrentmeesters aan de workshops willen laten deelnemen, hen daarvoor aan te melden door het bij die brief gevoegde aanmeldingsformulier ingevuld terug te sturen aan het Centraal Bureau van de VKB of via www.kerkrentmeester.nl. Dat kan nog tot en met 15 maart 2013. De ruimte is beperkt; aanmeldingen zullen worden behandeld in volgorde van binnenkomst. Aan de deelnemende colleges zal een bevestiging worden verzonden.

- b) **Lunch**
Wilt u zo vriendelijk zijn om op het deelnameformulier aan te geven of u gebruik wilt maken van de lunch. De lunch is gratis.

Partnerprogramma: u bent welkom!

Nieuw dit jaar is het partnerprogramma van het VKB congres. U kunt er dus samen een dagje uit van maken! Terwijl uw partner het VKB-congres bezoekt, kunt u gaan genieten van het partnerprogramma met o.a. een rondleiding in Kasteel de Haar en een presentatie over Bijbelse vrouwen in de kunst. We nodigen u van harte uit!

Zo ziet het programma eruit:

- 08.45-09.30 uur: Aankomst: samen met uw partner bij het Congrescentrum NBC in Nieuwegein.
Uw partner gaat naar de vergadering van de VKB en wij verzamelen voor het vertrek naar Haarzuilens.
- 10.30 uur: Rondleiding in Kasteel de Haar. De eenmalige tentoonstelling 'Verborgen zilver van De Haar' is onderdeel van de bestaande kasteelrondleiding 'Wat een Weelde'. U krijgt de kans het familiezilver te bekijken van de familie van Zuylen van Nijevelt van De Haar.
(Heeft u een museumjaarkaart? Wilt u deze dan s.v.p. meenemen.).
- 11.30 uur: Einde van de rondleiding. We kunnen dan een wandeling maken door de schitterende tuin bij het kasteel, waarna we gaan lunchen in het Koetshuis.
- 13.45 uur: Terug bij het Congrescentrum NBC.
- 14.00 uur: Presentatie door kunsthistorica mevr. Tanja Kootte van het Museum Catharijneconvent in Utrecht over: Bijbelse vrouwen in de kunst.
- 16.00 uur: Einde van het congres van de VKB en het partnerprogramma. Afsluitende borrel in de beurshal.

Wij zijn er van overtuigd dat we een mooi en gezellig programma voor u hebben samengesteld. Voor deelname aan het programma vragen wij een vergoeding van slechts voor € 10 per deelnemer. Dit bedrag bij voorkeur op de dag zelf contant betalen. Dat is inclusief alle entrees, rondleiding, lunch, presentatie en vervoer!

U kunt zich opgeven als uw partner zich opgeeft: via de website van de VKB, of via de reeds verzonden aanmeldingskaart voor het congres.

Locatie NBC Nieuwegein

Bereikbaarheid met de auto:

Komende vanuit Amsterdam (A2)

Op het verkeersplein Oudenrijn volgt u de borden richting Arnhem (A12).

U neemt afslag Nieuwegein (Afslag 16). Onderaan deze afslag gaat u rechtsaf de AC Verhoefweg op. Bij het tweede verkeerslicht linksaf (na de Shell, afslag 'Blokhoefve – Zuid / Huis de Geer / Noorderveld'). Bij het eerste verkeerslicht linksaf en het NBC ligt dan recht voor u.

Komende vanuit 's-Hertogenbosch (A2)

U neemt afslag Nieuwegein/IJsselstein/Schoonhoven (Afslag 9).

Bovenaan de afslag bij het verkeerslicht gaat u rechtsaf. Vervolgens gaat u bij het tweede verkeerslicht linksaf de A.C. Verhoefweg op. Bij het derde verkeerslicht gaat u rechtsaf (afslag 'Blokhoefve – Zuid / Huis de Geer / Noorderveld'). Bij het eerste verkeerslicht linksaf en het NBC ligt dan recht voor u.

Komende vanuit Den Haag (A12)

Neem afslag Nieuwegein (Afslag 16). Onderaan deze afslag gaat u rechtsaf de A.C. Verhoefweg op. Bij het tweede verkeerslicht linksaf (na de Shell, afslag 'Blokhoefve – Zuid / Huis de Geer / Noorderveld'). Bij het eerste verkeerslicht linksaf en het NBC ligt dan recht voor u.

Komende vanuit Arnhem / Hilversum / Amersfoort

U neemt bij het knooppunt Lunetten, de A12 richting Nieuwegein (rechts aanhouden). U passeert het Amsterdam-Rijnkanaal. Vervolgens neemt u afslag Nieuwegein (Afslag 16). Onderaan de afslag gaat u bij het verkeerslicht rechtsaf de A.C. Verhoefweg op. Bij het tweede verkeerslicht linksaf. (na de Shell, afslag 'Blokhoefve–Zuid / Huis de Geer / Noorderveld'). Bij het eerste verkeerslicht linksaf en het NBC ligt dan recht voor u.

U herkent het NBC aan de markante oranje toren. In de

Locatie

De algemene vergadering en het congres worden gehouden in het NBC (Nieuwegein Business Center), Blokhoeve 1, 3438 LC Nieuwegein.

directe omgeving van het NBC zijn 1.200 gratis parkeerplaatsen.

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer:

Vanaf de bus/tramhalte bij het NS-station Utrecht Centraal neemt u de Connexion sneltram naar Nieuwegein – Zuid / IJsselstein. Deze vertrekt iedere 7 minuten. Na ongeveer 15 minuten stapt u uit bij halte Zuilenstein / NBC. U steekt direct de weg over en het NBC ligt dan recht voor u. De markante oranje toren kunt u niet missen. Voor meer informatie over reizigersverkeer binnenland: 0900-9292 / www.9292ov.nl.

loodgieters leidekkers koperslagers

JOBSE bv is een landelijk werkend bedrijf dat gespecialiseerd is in het verwerken van loden, koperen en zinken bekledingen en natuursteenleien bedekkingen op o.a. monumentale gebouwen alsmede nieuwbouwprojecten.

**NIEUWBOUW
ONDERHOUD
RESTAURATIE**

Elektraweg 17 | 4338 PK Middelburgtelefoon 0118 612713
fax 0118 623683 | info@jobsebv.nl
www.jobsebv.nl

Over de noodzakelijke markering van het verleden

Hoofdinleiding

Prof. dr. H. Pleij

Op 30 april 2013 wordt prins Willem-Alexander als koning ingehuldigd in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Maar we kennen toch in Nederland een besliste scheiding van kerk en staat? De kerk fungeert op die dag niet als gebedsruimte maar als openbare vergaderplaats van de Staten Generaal. Op zichzelf is dat niets bijzonders, want kerkgebouwen zijn van meet af aan ook openbare ontmoetingsruimten geweest waar men zakelijke of sociale contacten kon leggen. Daarom markeren kerken zowel gewichtige als alledaagse momenten uit het nationale verleden in de meest algemene zin. Bovendien beantwoorden ze bij uitstek aan de lokale en gewestelijke hang naar identiteit. De vertrouwde kaders van geloof en ideologie zijn vervaagd. Vooral in het verzuilde Nederland is dat hard aangekomen: zonder houvasten blijkt men niet te kunnen leven. Steeds meer mensen vinden nieuwe steun in verkenningen van het eigen verleden. Hoe komt het dat ik ben wie ik ben? Markante houvasten worden geboden door de direct zicht- en tastbare omgeving, waarbij kerkgebouwen van oudsher een prominente plaats innemen. Hebben deze als gebedsruimte sterk aan betekenis ingeboet, dan kan hun

functie als openbare ontmoetingsruimte navenant ontwikkeld en uitgebreid worden. Dat veronderstelt draagvlakken en ondernemingszin in de betrokken gemeenschappen. Maar de noodzakelijke markering van het verleden vereist allereerst het overeind houden van kerkgebouwen.

Herman Pleij, geboren in 1943 te Hilversum. Studeerde Nederlandse Taal- en Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Promoveerde in 1979 op "Het Gilde van de Blauwe Schuit. Literatuur, volksfeest en burgermoraal in de late middeleeuwen", herdrukt in 1983. Deze studie gaat in het bijzonder over carnavals teksten en de betekenissen van het tijdelijk vestigen van omgekeerde werelden.

Sinds 1981 tot zijn pensionering in 2008 was de heer Pleij hoogleraar in de Historische Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Was daar van 1990 tot 1992 decaan van de Faculteit der Letteren. In 1993 werd hij door de Belgische regering onderscheiden met de Francqui-leerstoel voor buitenlanders en in 2000 door de Katholieke Universiteit Brussel met een eredoctoraat.

Prof. dr. Pleij is vooral geïnteresseerd in volksliteratuur en -cultuur, toneel, de rederijkers, de betekenis van de vroege drukpers, de ontwikkeling van een burgermoraal en van Nederlandse identiteiten in het algemeen.

ds. P.L. de Jong.

Piet de Jong is geboren in 1947, studeerde theologie in Utrecht, was gemeente-predikant in de Evangelisch-reformierte Gemeinde Laar (Duitsland), Asperen, Nunspeet en vanaf 1992 in Rotterdam-Delfshaven. Eind 2013 nam hij daar afscheid door het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. Op dit moment is hij als tussenpredikant verbonden aan de hervormde gemeente Wijk bij Duurstede (parttime) en aan Delfshaven (eveneens parttime). In Rotterdam kwam hij binnen op het moment dat de kerk in de stad bezig was zich te herpakken en er nieuw elan ontstond. De gemeente in de Oude of Pelgrimvaderskerk bloeide op met vooral twintigers en dertigers. Momenteel zijn er circa 400 kerkgangers in de morgendienst waarvan ongeveer 80 kinderen. Voor het gebouwenbeleid werden drastische besluiten genomen: alles werd verkocht, ook de Oude of Pelgrimvaderskerk (aan de Stichting Oude Hollandse Kerken). Op deze wijze kon het fraaie kerkgebouw wel als huis van God worden behouden.

Hoewel hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, voelt Piet de Jong zich nog steeds nauw betrokken bij de Protestantse Kerk in Nederland en bij andere kerken.

Wat hem mateloos irriteert is de stemming van afbraak, het zich neerleggen bij een situatie van kerkelijke leegloop, de eindeloze mantra's van sociologen dat de kerken verdampen, meer gebaseerd op gevoel dan op cijfers. Het beeld dat steeds opgeroepen wordt door deze en gene oordeelsprofeet is dat van een bank die aan het omvallen is en waarvan de rekeninghouders hun heil schielijk elders moeten zoeken. Maar de Protestantse Kerk in Nederland is helemaal geen omvallende SNS bank.

Op dit punt moet de knop nu eerst eens om. Te beginnen bij kerkrentmeesters. ▶

Workshops

De lust en last van een waardevol historisch kerkinterieur

Veel kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland overall in ons land bezitten een waardevol historisch interieur dat in de loop van eeuwen is ontstaan. In sommige gevallen — van de Amsterdamse Oude Kerk tot het Friese Kimsward — is in de laatste drie tot vier eeuwen niets wezenlijks meer aan de inrichting veranderd. Dit is een uniek gegeven: waar de inrichting van bijvoorbeeld molens, kastelen en raadhuizen steeds weer aan de nieuwe tijd werd aangepast, woog het gewicht van de traditie in kerken veel zwaarder.

Om deze redenen heb ik protestantse kerkinterieurs onlangs prikkelend omschreven als 'religieuze en culturele tijdsmachines'. Het interieur van een oude kerk geeft niet alleen inzicht in de viering van de eredienst in voorbije eeuwen, het getuigt van maatschappelijke verhoudingen tussen arm en rijk, man en vrouw, evenals van economische omstandigheden en van de evolutie van stijl en goede smaak.

Verbazingwekkend weinig kerkrentmeesters en andere betrokkenen bij de oude PKN-kerken zijn zich van deze rijkdom bewust. Een veelgehoorde stelling is dat protestantse kerken worden gekenmerkt door een nuchtere soberheid en dat de kunstliefhebber alleen in rooms-katholieke kerken aan zijn trekken komt. Tegen deze foutieve overtuiging schreef ik in 2011 een kort artikel in "Kerkbeheer" onder de titel: "Protestantse kerk in Nederland grootste beheerder van religieus erfgoed".

In deze workshop krijgt u aan de hand van voorbeelden van goed bewaarde inrichtingsensembles een indruk van de enorme rijkdom die de Protestantse Kerk in handen heeft. Daarnaast wordt de vraag aan de orde gesteld welke verantwoordelijkheden dit rijke cultuurbezit met zich brengt. Welke beperkingen legt een historisch kerkinterieur op aan wat er 'kan' op het gebied van

liturgische vernieuwing, verbetering van comfort, nevengebruik, etc.? Meer nog dan op de beperkingen zal aan de hand van concrete voorbeelden worden ingegaan op de vele kansen die de interieurs bieden voor sfeervolle en bijzondere vieringen, toerisme en cultuureducatie.

Dr. Justin E.A. Kroesen (1975) is universitair docent Kunstgeschiedenis van het Christendom aan de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap van de Rijksuniversiteit Groningen en coördinator van het aldaar gevestigde Instituut voor Christelijk Cultureel Erfgoed. Hij is de opvolger van kerkenkenner dr. Regnerus Steensma, die in december 2012 overleed. Samen werkten zij aan vele onderzoeksprojecten. Steensma's laatste boek over de pracht en kracht van protestantse kerken werd door Kroesen bewerkt en tot publicatie gebracht. Tijdens het VKB Congres zal dr. Kroesen dit boek presenteren.

Dr. E.A. Kroesen.

Hoe (on)veilig is uw kerk?

Marsh Risk Consulting, onderdeel van Marsh, is gespecialiseerd in het ontwikkelen van integrale beveiligingsconcepten waarbij de eisen van haar klanten, eisen vanuit regelgeving en wensen vanuit andere werkelden samen gebracht worden. Samen met klanten worden de risico's in kaart gebracht, geanalyseerd en wordt een risicoverbeteringstraject gestart. Op basis van een goed risicoprofiel verzorgt Marsh samen met Marsh Risk Consulting een passend verzekeringsprogramma.

Tijdens de workshop wordt het onderwerp "veiligheid en brandveiligheid bij kerken" uitgediept. Hoe veilig is een kerk? Waar liggen de verantwoordelijkheden? Welke bouwkundige (on)mogelijkheden

zijn er, zonder het karakter van de kerk te sterk geweld aan te doen.

Hans Sevenstern, senior consultant, is in 2005 bij Marsh begonnen als adviseur. Binnen dit bedrijf adviseert hij organisaties en bedrijven op het gebied van brandveiligheid en geeft hij workshops en trainingen op het gebied van veiligheid en risicomanagement. Hiervoor was hij manager veiligheid bij één van de academische ziekenhuizen. Sinds 1998 is de heer Sevenstern ook postcommandant bij de vrijwillige brandweer van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. Naast zijn werkzaamheden bij Marsh en de brandweer is hij gastdocent Fire Safety Engineering opleiding bij de Hanze Universiteit in Groningen.

H. Sevenstern.

Gerlof Noord RSE, senior consultant, is in 2007 bij Marsh gestart als adviseur. Zijn specialiteit is security- en brandveiligheidssystemen zowel voor non-profit als profit organisaties. De heer Noord heeft gewerkt bij diverse bedrijven die zijn gespecialiseerd in brandveiligheid- en securitysystemen, waaronder als technisch projectleider bij een landelijk opererend beveiligingsbedrijf. Naast zijn werkzaamheden bij Marsh is hij lid van NEN commissie "brandmeldinstallaties" en "Model Integrale criminaliteitspreventie bouwwerken".

G. Noord.

Actualiteiten van predikantstraktementen en -pensioenen

In deze workshop zal een toelichting gegeven worden op recente ontwikkelingen rond de predikantstraktementen en predikantpensioenen. Aan de orde komen onder meer de overdracht van de predikantpensioenen bij het Pensioenfonds Zorg & Welzijn en Aegon, de wijziging van de omslagregeling predikantstraktementen en de ontwikkelingen met betrekking tot de nieuw te ontwikkelen Mobiliteitspool. Er is gelegenheid tot het stellen van vragen over de traktements- en pensioenregeling.

Hans Runherd is teamleider predikantstraktementen en -pensioenen bij de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland. Hij draagt zorg voor de beleidsmatige ondersteuning van het Georganiseerd Overleg Predikanten, waar de onderhandelingen plaatsvinden over de arbeidsvoorwaarden van de gemeentepredikanten. Ook ondersteunt hij beleidsmatig en administratief de Beleidscommissie Predikanten, die het beheer voert over de centrale kas predikantstraktementen.

J. Runherd.

Zorg voor het orgel

Verreweg de meeste colleges van kerkrentmeesters zijn eigenaar van een al dan niet historisch orgel. Ze komen in actie als een instrument gekocht, gebouwd, verbouwd, onderhouden, gerestaureerd, verplaatst, afgebroken of verkocht moet worden. Daarbij komen diverse trajecten aan de orde, in veel gevallen zeker de monumentenroute en de toezichtroute. De Commissie Orgelzaken speelt een belangrijke rol bij de advisering. Ze begeleidt de projecten en werkt samen met een aantal professionele orgeladviseurs.

In deze workshop zullen Peter van Dijk en dr. J.D.Th. Wassenaar de verschillende procedures (routes) uit de doeken doen en onder de aandacht brengen waar een college van kerkrentmeesters zo al mee te maken krijgt bij een verantwoorde zorg voor het orgel.

Peter van Dijk is een veelgevraagd organist en orgeladviseur, met werkzaamheden in binnen- en buitenland. Als radiomedewerker verzorgde hij vele orgeluitzendingen. Daarnaast schreef hij talloze publicaties over historische orgels. Als mede-oprichter en voorzitter van het College van Orgeladviseurs Nederland en bestuurslid en mentor van het Landelijk Opleidingstraject tot Orgeladviseur zet hij zich in voor de professionalisering van de orgeladvisering. Als orgeladviseur werkt hij onder meer samen met de Commissie Orgelzaken en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

P.R. van Dijk.

Dr. J.D.Th. Wassenaar is als predikant verbonden aan de protestantse gemeente Hellendoorn. Daarnaast is hij voorzitter van de Commissie Orgelzaken van de VKB. In 2012 publiceerde hij het boekje "Met het oor waarneembare voetstappen Gods. Dr. O. Noordmans en prof.dr. G. van der Leeuw over het orgel en de organist".

Dr. J.D.Th. Wassenaar.

(BRIM)subsidies en draagvlakverbreding

Met ingang van 1 januari 2013 is de gewijzigde BRIM-subsidieregeling in werking getreden. De kernpunten van deze regeling zijn:

- Maximaal 50 pct subsidie (was voor kerken 65 pct).
- Basis voor de subsidie is de herbouwwaarde.
- Voor kerkgebouwen is een verklaring van bestendig gebruik ingevoerd.

Tijdens deze workshop zal nader worden ingegaan op deze gewijzigde regeling.

Ook zal aandacht worden besteed aan de restauratiegelden die via de provincies worden verdeeld. Iedere provincie stelt hierbij eigen randvoorwaarden, zodat de mogelijkheid om ook voor monumentale kerkgebouwen subsidie aan te vragen per provincie sterk kan verschillen. In de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland geldt dat de monumenteneigenaar die de minste subsidie aanvraagt, voorrang krijgt. Hoe werkt dit uit voor eigenaren van onrendabele monumenten zoals kerkgebouwen? Uw ervaringen zijn van harte welkom.

Deze concrete ontwikkelingen zullen in een breder kader worden geplaatst. Wat is de toekomst van de monumentale kerkgebouwen? Kunnen alle beschermde (rijks) monumenten worden behouden met minder (subsidie)middelen of zullen keuzes gemaakt moeten worden?

Een monumentaal kerkgebouw is vaak een herkenningspunt voor dorp of stad. De vraag is of de kerkelijke gemeente als eigenaar uitsluitend verantwoordelijk is voor de instandhouding van dit monumentale kerkgebouw. Hoe staat met het andere partijen, zoals de lokale gemeenschap en de lokale overheid? Het is redelijk dat deze partijen de (meer)kosten die verbonden zijn aan de instandhouding van een monumentaal kerkgebouw meedragen. Ook kan zo worden voorkomen dat deze kosten een te groot beslag leggen op de kerkelijke begroting.

De hoogste tijd om te werken aan een verbreding van het draagvlak voor de instandhouding van deze ►

monumentale gebouwen. Kent uw kerkelijke gemeente al een stichting "Vrienden van de monumentale (dorps)kerk", waarin deze gewenste draagvlakverbreding gestalte krijgt? Voor een komende restauratie of "gewoon" voor het niet-subsidiabele deel van het 6-jaarlijkse BRIM-plan en andere exploitatiekosten van het gebouw. Wanneer deze stichting voldoet aan de randvoorwaarden voor een culturele Anbi kan een geveer voor elke € 100,- die aan deze stichting wordt gegeven, onder bepaalde voorwaarden € 125,-, aftrekken in het kader van de giftenaftrek.

Mr. Jaap Broekhuizen is werkzaam bij het Protestants Landelijk Diensten-centrum in Utrecht. Hij is secretaris van de commissie Kerkelijke gebouwen van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO-K) en bestuurslid van de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM).

Mr. J. Broekhuizen.

■ "Meer dan steen" Beleid en beheer van uw vermogen

Aan de hand van stellingen zullen de heren drs. M. van Keeken en L.J.A.J. Looman een aantal praktische financiële zaken bespreken, waar u als kerkrentmeester wellicht tegen aanloopt. Onder andere komen aan de orde: functiescheiding in het betalingsverkeer, scheiding van strategische liquiditeiten en werkkapitaal, risicoacceptatie/management, beleggen — ja dan nee, duurzaam/niet duurzaam en een eventueel beleggingsstatuut. Daarnaast is er voldoende ruimte voor vragen en discussie.

Drs. Mark van Keeken (1973) is directeur Religieuze Instellingen Instituten & Charitas (I&C) bij ABNAMRO. Mark van Keeken. Hij is in 1997 gestart bij de ABNAMRO Bank in

Den Haag en heeft sindsdien verschillende functies doorlopen aan de voor- en achterkant van de organisatie. Na zijn vorige functie van Directeur Beleggen bij ABNAMRO Private Banking is hij sinds enkele jaren werkzaam als directeur I&C met focus op de Religieuze Instellingen. De heer Van Keeken heeft Bedrijfseconomie gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam en is afgestudeerd op het vakgebied van Management & Organisatie.

drs. M. van Keeken.

Leo Looman (1957) is relatie manager Religieuze Instellingen Instituten & Charitas bij ABNAMRO. Hij is in 1978 gestart bij ABNAMRO Bank in Arnhem en heeft verschillende functies doorlopen binnen ABNAMRO. Hij heeft zelf bestuurlijke ervaring binnen zowel lokale als landelijke en internationale organisaties op verschillende terreinen. Enkele organisaties waarbinnen de heer Looman bestuurlijke taken heeft verricht zijn scouting, jeugdwerk, ontwikkelingswerk, musea, levensbeschouwelijke organisaties, culturele organisaties voor zowel fondsenwervende als fondsbeherende organisaties. Recent heeft hij de Post Academische opleiding Filantropie aan de VU afgerond.

L. Looman.

De toekomst van de kerkelijke begraafplaats

Er zijn op dit moment zo'n 440

kerkelijke gemeenten die een begraafplaats in exploitatie en in eigendom hebben. Een kerkelijke begraafplaats hebben, is geen vrijblijvende aangelegenheid. De beheerder, of dat nu een kerkelijke gemeente is of een andere instantie, dient zich daarbij o.m. te realiseren dat:

- de exploitatie gegarandeerd moet zijn;
- aangegane verplichtingen nagekomen worden;
- continuïteit van bestuur en beheer gewaarborgd is;
- de begraafplaats beantwoordt aan verwachtingen van nabestaanden en publiek; en
- de begraafplaats beschikbaar is voor toekomstige generaties en bevolkingsgroepen en dat zij moet kunnen inspelen op toekomstige trends.

Een kerkelijke begraafplaats zal haar identiteit volledig waar kunnen maken wanneer juist aan die laatste criteria vorm en inhoud worden gegeven, want dat biedt juist perspectief voor de toekomst van onze kerkelijke begraafplaatsen.

Aan de kwaliteit van het beheer van een begraafplaats worden terecht hoge eisen gesteld. Om colleges van kerkrentmeesters daarmee behulpzaam te zijn, wordt tijdens deze workshop o.m. aandacht besteed aan:

- het beheersreglement van de VKB;
- marktconforme tarieven; en
- een goede administratie van de begraafplaats.

Verder wordt aandacht besteed aan de bemensing van de begraafplaats. Uit een onderzoek van een aantal jaren geleden, is gebleken dat in ruim de helft van onze kerkelijke gemeenten de begraafplaats door vrijwilligers wordt bijgehouden. Maar waarmee moeten kerkrentmeesters zoal rekening houden in het kader van b.v. de veiligheid of andere zaken?

Het gaat bij het beheer van een begraafplaats altijd over lange beleidsperiodes, die een lange termijnvisie vragen. Is er in het college van kerkrentmeesters nog voldoende bestuurskracht om dit werk zelf te blijven verrichten of verdient het aanbeveling het beheer van de begraafplaats over te dragen

aan een daarvoor op te richten stichting? Op al deze vragen en overige zaken die kerkrentmeesters aan de orde kunnen stellen, zal tijdens de workshop nader worden ingegaan.

Jacques la Croix (1948) is lid van het hoofdbestuur van de VKB en voorzitter van de Commissie Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen van de VKB. Hij is mede-auteur van het in 2010 verschenen Vademecum Kerkelijke Begraafplaatsen. In de hervormde gemeente Kralingen was hij destijds voorzitter van het college van kerkvoogden en hij had in die periode het beheer van de begraafplaats Oud-Kralingen in zijn portefeuille, de grootste protestantse begraafplaats van ons land. Verder vertegenwoordigt de heer La Croix de VKB in de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (LOB).

Drs. J. la Croix.

Maak online uw eigen kerkblad!

Tijdens de workshop 'Maak online uw eigen kerkblad' demonstreren Peter Lagerweij en Bart Rietveld de mogelijkheden om op eenvoudige wijze zelf online een professioneel kerkblad te maken en te bestellen. In de webshop www.kerkendrukwerk.nl staan hiervoor een aantal vaste opmaakmogelijkheden (sjablonen) gereed die door redactieleden zelf gevuld kunnen worden met tekst en beeld. Zo ontstaat, zonder dat er kennis aanwezig hoeft te zijn van 'ingewikkelde' opmaaksoftware, een modern vormgegeven kerkblad voor een aantrekkelijke prijs.

Het proces vanaf opmaak van het kerkblad, het goedkeuren tot en met het bestellen van het kerkblad is geheel geautomatiseerd en is dus op ieder moment, vanaf iedere plek

met een internetverbinding te gebruiken. Tijdens de workshop wordt gedemonstreerd hoe eenvoudig de software werkt en welke mogelijkheden er zijn op het gebied van beeldgebruik. Kerkendrukwerk is een initiatief van Drukkerij Libertas uit Bunnik.

De (duo) workshop wordt gegeven door Peter Lagerweij en Bart Rietveld van Drukkerij Libertas.

Peter Lagerweij is sinds 1998 werkzaam bij Drukkerij Libertas. Vanaf 2009 commercieel directeur. Oa. verantwoordelijk voor commercieel beleid, innovatie en product/marktontwikkeling gericht op het gebied van slimme automatiseringstoepassingen voor drukwerkproducties.

P.C. Lagerweij.

Bart Rietveld is sinds 1998 werkzaam bij Drukkerij Libertas. Als senior-accountmanager samen met commercieel directeur verantwoordelijk voor het vormgeven van commercieel beleid. Aanspreekpunt voor key-accounts, het uitbouwen nieuwe relaties, offerteopvolging en het organiseren van workshops voor nieuwe en bestaande relaties. Daarnaast primair aanspreekpunt bij complexere drukwerkproducties.

B. Rietveld.

Duurzaam beleggen

Protestantse gemeenten en diaconieën in Nederland geven vorm aan hun duurzaam financieel beleid door een deel van hun reserves in Oikocredit te beleggen. De belegging loopt vaak al vele jaren. Veel kerkrentmeesters hebben hun taak van een voorganger overgenomen en waren niet betrokken bij het besluit van de gemeente of diaconie om in Oikocredit te beleggen en kennen daardoor Oikocredit niet.

Oikocredit wil daarom de bezoekers van het congres daarom laten zien wat Oikocredit met de beleggingen van de gemeenten en diaconieën in ontwikkelingslanden doet en hoe dit tot een beter leven van miljoenen mensen leidt.

Otto Albrecht is senior-relatiemanager bij Oikocredit Nederland. Van huis uit is hij Duitser, maar hij is opgegroeid in Colombia. Daar heeft hij met eigen ogen gezien wat armoede met mensen kan doen. Hij ziet het dan ook als voorrecht om aan speciale relaties van Oikocredit Nederland de werkwijze uit te leggen en de relaties uit te nodigen om in Oikocredit te investeren. "Dit omdat ik de werkwijze van armoedebestrijding van Oikocredit zo bijzonder en effectief vind, is het voor mij iedere dag weer een feestje om dit werk te mogen doen". Hij is econoom en marketeer en heeft tot zijn 50^e levensjaar in het bedrijfsleven gewerkt. Daar had hij er op een gegeven moment genoeg van om met zijn werk rijke mensen nog rijker te maken en wilde hij arme mensen minder arm maken. Daar kan hij met Oikocredit iets aan veranderen. "Ik hoop dat ook veel bezoekers van het VKB Congres ook zo denken en een deel van hun financiële reserves in Oikocredit willen gaan/blijven beleggen".

O. Albrecht.

Privémening over Private Banking:

‘Wij staan als stichting midden in de maatschappij. We doen wat we beloven en zeggen wat we doen. Dezelfde mentaliteit verwachten we ook van onze bank.’

Als bestuurder van een fondswervende instelling, vermogensfonds of religieuze instelling heeft u behoefte aan een bank die begrijpt waar het in uw specifieke situatie om draait. Want, de ene organisatie is de andere niet. De gespecialiseerde Instituten & Charitas bankers van ABN AMRO MeesPierson beschikken over ruime ervaring en kennen de wereld waarin u opereert. Neem voor meer informatie contact op met Mark van Keeken, 050-3160259 of kijk op abnamromeespierson.nl/instituten.

Boekpresentatie tijdens het congres:

■ "Protestantse kerken – hun pracht en kracht" door dr. Regnerus Steensma

In dit boek ontrafelt kerkenkenner dr. Regnerus Steensma de historische betekenis van protestantse kerken in Nederland. Veel van deze kerken werden gebouwd in de Middeleeuwen, terwijl de interieurs voornamelijk na de Reformatie tot stand kwamen. Steensma ging op zoek naar de geschiedenis en de verhalen achter de kerkinrichting.

Anders dan vaak wordt gedacht, zijn veel protestantse kerken niet bepaald sober ingericht. In het schip vinden we in veel gevallen een preekstoel met uitbundig snijwerk, omgeven door een doophek en omringd door voorname banken en een monumentaal bankenplan voor de gewone kerkgangers. Het schip is vaak door een hek of een schotwerk van het koor afgescheiden. Het koor draagt in veel kerken door de aanwezigheid van graftombes en rouwborden het karakter van een mausoleum.

Dit boek, dat met meer dan driehonderd eigen opnamen is geïllustreerd, neemt u in woord en beeld mee op een wandeling door het fascinerende interieur van onze oude protestantse kerken. Bij de verschillende onderdelen wordt niet alleen aandacht besteed aan hun historische betekenis, maar ook aan het aspect van monumentenzorg en modern kerkbeheer.

Dr. Regnerus Steensma (1937-2012) was tot 2002 hoofddocent aan de Rijksuniversiteit Groningen voor de Architectuur en Iconografie van het Christendom en directeur van het Instituut voor Liturgiewetenschap. Hij publiceerde vele boeken en artikelen over kerkbouw en kerkinrichting. Daarnaast was hij kerkfotograaf.

Het boek is uitgegeven door uitgeverij Bornmeer in Gorredijk en kost in de handel € 27,50. Tijdens het congres van de VKB zal het eerste exemplaar worden uitgereikt door dr. Justin Kroesen, die het manuscript bewerkte en het boek tot publicatie bracht. Na deze uitreiking kunt u het ter plaatse kopen tegen een eenmalig gereduceerd tarief van € 25,-.

Amsterdam, Oude Kerk, interieur van het schip naar het westen.

■ Kerkmarkt.nl: vraag en aanbod van kerkelijke goederen

Op het congres kunt u kennis maken met de nieuwste dienst van de VKB — www.kerkmarkt.nl — de marktplaats voor al uw kerkelijke goederen. Hét platform waar kerk gerelateerde goederen en diensten samenkomen.

Behalve met kerksluitingen hebben we te maken met ook nieuwe kerken en geloofsgemeenschappen. Hierdoor ontstaat vraag en aanbod naar gebruikte goederen. Bent u bijvoorbeeld op zoek naar een gebruikt doopvont of een antependium? Kijk op www.kerkmarkt.nl of plaats gratis een zoek-advertentie. Ook voor diensten bent u op de website www.kerkmarkt.nl op het juiste adres.

Leden van de VKB kunnen (door middel van inloggegevens) gratis adverteren, tenzij het een pijporgel betreft. Commerciële organisaties en niet-leden kunnen ook adverteren. Hierdoor is een groter aanbod en bereik mogelijk. Er zijn verschillende rubrieken waaronder u de producten kunt plaatsen. Deze indeling in rubrieken maakt het zoeken gemakkelijker. Er zijn rubrieken voor bijbels, (on)roerende goederen, orgels en diensten, enz.

Ter introductie van Kerkmarkt is er tijdens het congres op 6 april een speciale actie.

Wanneer u in het bezit van (kleine) goederen die u graag op www.kerkmarkt.nl zou willen aanbieden dan kunt u deze meebrengen naar het congres. Daar wordt van het product een foto gemaakt, die vervolgens direct met de bijbehorende tekst geplaatst wordt op de site. U hoeft deze goederen dus alleen mee te nemen en de rest wordt voor u gedaan. Brengt u wel uw inloggegevens mee?

Wilt u meer informatie over www.kerkmarkt.nl, neem dan contact op met Adam van Bergeijk, commercieel medewerker op het Centraal Bureau van de VKB, tel. 078-639 36 66. info@kerkrentmeester.nl.

www.urnmuur.nl

EUROGEDENKTEKENS
Nedertekenhouders van vader op zoon!

Voorstraat 36, 8261 HS Kampen | Tel. 038 331 80 90 | Mobiel 06 1077 4346

Huygen Zwolle Amsterdam 's-Hertogenbosch Maastricht Rotterdam
 METALLATIE ADVISOREN

voor een praktisch advies op het gebied van

- renovatie
- nieuwbouw
- orgelbehoud
- vochtregulering
- akoestiek
- geluid
- brandveiligheid

INGENIEURS

Kerkje aan de Zee, Urk

Bouwcalc Ede
 bouwkundig advies- en kostenbureau

www.bouwcalcenede.nl

T 0318 631 158

- ADVERTORIAL -

Van Hoogevest Architecten: veel ervaring in nieuwbouw en herinrichting van kerken

Terwijl elke dag kerkgebouwen leeg komen te staan, worden er ook **nieuwe kerken** gebouwd. Mede door de vorming van de PKN ontstond er behoefte aan een nieuwe kerkelijke omgeving voor de gefuseerde gemeenten. Van Hoogevest Architecten ontwierp voor de PKN-gemeente de Rank in Nieuwegein een nieuw kerkgebouw. Momenteel wordt een nieuwe kerk gebouwd voor de Gereformeerde Gemeente in Scherpenzeel.

van
 hoogevest
 architecten

Herinrichting van het kerkgebouw is een belangrijk onderdeel geworden in de opdrachtenportefeuille van Van Hoogevest Architecten. Momenteel wordt onder andere gewerkt aan herinrichting van de Lebuïnuskerk in Deventer en de Zuider- en Westerkerk in Enkhuizen. Steeds wordt gezocht naar een oplossing die zowel praktisch als esthetisch verantwoord is en past binnen een monumentale omgeving. Naast herinrichting biedt een **breder gebruik** van het kerkgebouw kans op een betere exploitatie. De verbrede functie vraagt om aanpassingen. Zo heeft Van Hoogevest Architecten in de Sint Joriskerk in Amersfoort een nieuwe inpassing ontworpen om het de kerkbeheerder van deze middeleeuwse stadskerk mogelijk te maken het gebouw te gebruiken voor concerten en andere culturele doeleinden. Ook in de Jacobikerk in Utrecht zijn nieuwe ruimtes gecreëerd. Voor een duurzaam gebruik van oudere, maar eigenlijk ook jongere kerkgebouwen is het belangrijk om regelmatig onderhoud te plegen en tegelijkertijd na te denken over het verlagen van de exploitatiekosten. Van Hoogevest Architecten is al vele decennia betrokken bij **restauraties** van oude monumentale kerken en bedreven in het maken van onderhoudsplannen, het ramen van daarmee samenhangende kosten en het meedenken over verbetering van installatietechnieken ten behoeve van een duurzaam gebruik.

In het kader van het vergunningentraject en het verkrijgen van subsidie voor restauratie van en interventie in monumentale kerken is **historisch onderzoek** van belang. Van Hoogevest Architecten heeft daartoe een eigen onderzoeksafdeling geformeerd, die voorziet in kennis om historisch gefundeerd te kunnen ontwerpen en te restaureren.

Nieuwe kerk Gereformeerde Gemeente Scherpenzeel (foto Tom van Hell)

Nieuwe inbouw Sint Joriskerk Amersfoort (foto Frank Hanswijk)

Nieuwe zaal in de Jacobikerk in Utrecht (foto Jos Stöver)

Kerkleden beleven dienst intenser

GKV Spakenburg-Noord gebruikt kijk- en luisterverbinding sIKN

De Gereformeerd Vrijgemaakte gemeente Spakenburg-Noord zendt van haar kerkdiensten geluid én beeld uit. In de kerkzaal hangen twee camera's, een zender van sIKN zorgt ervoor dat alles wordt uitgezonden via internet. Iedereen kan de kerkdiensten online volgen. Gemeenteleden reageren enthousiast: vanwege de beelden hebben ze het gevoel de diensten nu écht mee te maken.

*'Binnen onze
gemeenschap wordt
erg met elkaar mee-
geleefd.'*

zeven verschillende kerken binnen Bunschoten-Spakenburg afstemmen. Daar is veel behoefte aan, want er wordt hier erg met elkaar meegeleefd. Dankzij kerkradio kunnen daardoor ook begrafenissen of trouwplechtigheden van andere kerken worden gevolgd."

"Twintig jaar geleden ben ik in onze gemeente begonnen met het beheer van de kerkteléfono", vertelt Rutger Koelewijn. "In overleg met andere kerken, hebben we diverse mogelijkheden onderzocht. Uiteindelijk kwamen we uit op 'kerkradio', dat kon worden aangeboden via een kabelabonnement. Die oplossing gebruiken we nog steeds. Kerkleden kunnen door middel van een kastje op

Ouderen en zieken

"Binnen onze gemeenten bieden we deze dienst aan voor mensen die vanwege ouderdom of ziekte niet naar de kerk kunnen", vertelt Koelewijn. Het is een kwestie van een luisterkastje aansluiten en er kan geluisterd worden. In totaal kunnen we op 140 adressen kerkradio aanbieden via het kabelabonnement van de luisteraar."

Geluid én beeld

Een recentere ontwikkeling is om naast geluid ook beeld te kunnen aanbieden. Koelewijn: "Al ruim vijf jaar maakten we in de kerk DVD-opnamen, zoals van trouwdiensten. Voor dat doel zijn twee camera's geïnstalleerd die door middel van een bedieningspaneel kunnen bewegen. Een zender van sIKN zorgt ervoor dat het video- en geluidsignaal naar de DVD-recorder en naar internet verzonden wordt. Via www.kerkomroep.nl worden de opnamen beschikbaar gesteld.

Gemeenteleden die over internet beschikken, zijn erg enthousiast nu ze ook kunnen meekijken. Ze hebben het gevoel er echt bij te zijn. Doordat de camera's draaibaar zijn, kunnen we zorgen dat ze wisselend worden gericht op de predikant, de beelden van de beamer, op de gemeente of op de hoofdingang. Vooral het laatste blijkt op prijs te worden gesteld: de gemeenteleden thuis kunnen precies zien wie er ook in de dienst aanwezig zijn."

'Gemeenteleden die niet in de kerk kunnen komen, zijn erg enthousiast nu ze bij het geluid ook de beelden ontvangen. Ze hebben het gevoel er echt bij te zijn.'

Privacy-vragen

"Overigens bieden we de beelden aan via een open verbinding. Dat betekent dat iedereen die dat wil de dienst kan meebeleven", zegt Koelewijn. "Het kan echter ook via een gesloten verbinding. Op die manier zouden we zelf kunnen bepalen wie we toegang geven en wie niet. Wij kiezen ervoor via de beamer bekend te maken dat de dienst op internet wordt uitgezonden. Zo weet iedereen ervan. Er zijn tot op heden nooit bezwaren geweest, maar het is wel belangrijk om

hier goede afspraken over te maken. Zo moet ook de predikant zich bewust zijn dat hij vanwege de camera's ook 'in beeld' is. Er zijn allerlei afwegingen te maken, bijvoorbeeld ook over het uitzenden van de afkondigingen. En verder: richten we de camera bij het zingen van de liederen op de wand waar de beamer op staat gericht of laten we de camera over de kerkbezoekers gaan? Dat zijn vragen waar een commissie binnen onze kerk zich over buigt. Technisch kleven er aan de oplossing van sIKN geen problemen. We zijn erg tevreden over het resultaat."

Noorderkerk Spakenburg.

**sIKN continueert Kerktelefonie
via analoge verbindingen
voor vijf jaar!**

sIKN verbindt

Gemeenteleden en parochianen die niet naar de kerk kunnen komen, kunnen de dienst of viering dankzij kerkomroep van sIKN toch meebelevén. Omdat de wensen en mogelijkheden met betrekking tot techniek en budget voor iedere kerk uniek zijn, levert sIKN altijd maatwerk.

*Meer weten over de kijk- en luisterverbindingen van sIKN?
Bezoek onze website www.sikn.nl of bel 0182 - 750 520.*

Wel zo vertrouwd! sIKN blijft verbinden

Beleef de verbinding

**Kerkomroep.nl: meekijken en -luisteren
via computer, tablet of smartphone!**

Kerkomroep.nl is dé site voor online kerkdiensten uit heel Nederland. Tweeduizend kerken zenden diensten en vieringen uit via kerkomroep.nl. Onze ambitie? Alle Nederlandse kerken via de site én via de handige app presenteren. In geluid en steeds vaker ook met beeld. Zo brengen we de kerk nog dichterbij!

(De app is zowel voor apple als android verkrijgbaar)

Jouw kerk ook op kerkomroep.nl?

Ga naar www.kerkomroep.nl en meld je vandaag nog aan!

www.kerkomroep.nl · info@kerkomroep.nl

Kerkomroep.nl

Deelnemers aan de beurs

ABN AMRO MeesPierson	Private Banking
B3 installatieadvies	B3 installatieadvies geeft adviezen voor onder andere verwarming en ventilatie van uw kerkgebouw, waarbij het behoud van het orgel, gebouw en het comfort van de kerkbezoeker centraal staat.
Bouwcalc Ede	Bouwkundig advies- en kostenbureau.
Coateq	Coateq is exclusief importeur voor de Benelux van ThermoShield, de watergedragen klimaatverf.
Dialog Church Sound	Dialog Church Sound voorziet in complete oplossingen en levert het maatwerk voor alle geluids-technische voorzieningen in en rond uw kerk.
Donatus Verzekeringen	De verzekeraar van kerken en monumenten.
DWA energie en installatieadvies	DWA energie en installatieadvies heeft onder meer veel ervaring op het gebied van verwarming en klimaat in (monumentale) kerkgebouwen.
EURO gedenktekens	Columbariums, urnenmuren, urnennissen, urnengedenktekens.
Huygen installatie advies	Huygen Installatie Adviseurs B.V. is een onafhankelijk (NLingenieurs)adviesbureau. Het adviseert over gebouwgebonden installaties en procesgebonden utilitaire installaties. Heeft veel ervaring met klimaatadvisering in kerken.
JOP	Jeugdorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland.
Kerkendrukwerk	Met kerkendrukwerk.nl kunt u op eenvoudige wijze zelf een prachtig kerkblad maken voor een zeer aantrekkelijke prijs. Kerkendrukwerk is een initiatief van Drukkerij Libertas uit Bunnik.
Kerkplan	Kerkplan is een deskundige specialist die u adviseert en assisteert bij het zoeken naar creatieve en inspirerende oplossingen van vraagstukken rond behoud, beheer en herontwikkeling van kerkelijk onroerend goed.
Kerkverlichting	Combinatie van Vermeulen lichtarchitectuur, Elektrotechniek Van den Berg en Brink en van Keulen
Lakerveld	Lakerveld ingenieurs- & architectuurbureau BV ontwikkelt rapportages, adviezen en plannen in de brede zin met betrekking tot restauratie, herbesteding, bouwhistorie, architectuur en onderhoud voor de gebouwde omgeving.
LOK	Landelijke Organisatie Kerktechniek.
Marsh Mercer	Marsh Mercer biedt een ruim pakket aan collectieve verzekeringen: o.a. aansprakelijkheid ongevallen, rechtsbijstand en een zorgverzekering.
Mondial Movers	Voor al uw kerkelijke verhuizingen.
Oikocredit	Oikocredit verstrekt leningen of investeringskapitaal aan microfinancieringsinstellingen, coöperaties en kleine en middelgrote ondernemingen in ontwikkelingslanden.
Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving	OPG is een nieuwe dienstverlening van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk, met de bedoeling plaatselijke gemeenten te ontzorgen.
Pim van Dijk	Liturgisch vormgeven aan historische interieurs.
Platform church mediation	PCM is een landelijk platform van professioneel opgeleide mediators gespecialiseerd in conflicten: binnen een kerk of gemeente en tussen mensen die het Christelijk geloof in hun leven belangrijk vinden.
Reliplan	Reliplan is een specialist in het herbesteden van kerkgebouwen en monumenten.
SBKG	Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Gelderland en Overijssel/ Flevoland. Zij hebben als doel de kerkbesturen bij te staan in hun beheerstaken met betrekking tot de kerkgebouwen, de orgels en het kerkelijke meubilair.
SIKN	Kijk- en luisterverbindingen via internet, kabel en telefonie.
SKG	Financiële dienstverlener voor kerkelijke gemeenten. Door kennis en ervaring de specialist op het gebied van sparen, financieren en betalingsverkeer.
Steenhouwerij Maarssen	Steenhouwerij Maarssen is een moderne en goed geoutilleerde onderneming die als één van de weinigen in Nederland nog klassiek steenhouderswerk kan leveren.
Stolk advies	Creatief in bouwconsultancy.
Van Hoogevest Architecten	Van Hoogevest Architecten heeft ruim een eeuw ervaring op gebied van het ontwerpen van nieuwe kerken en het restaureren, onderhouden, herinrichten en onderzoeken van bestaande, vaak monumentale kerken.

- ADVERTORIAL -

Noviteiten op verfgebied

Coateq is een innovatief bedrijf dat zich richt op producten die duurzaam zijn ontwikkeld met aandacht voor milieu en samenleving. Binnen deze filosofie is de klimaatcoating van ThermoShield® een aanwinst op de productenrange van Coateq coatings. Het is een verf op waterbasis die geschikt is voor binnen- en buitengebruik. De verf bestaat voor 50% uit microscopische vacuüm gezogen keramische bolletjes. De overige ingrediënten zijn bindmiddelen, kleurpigmenten en water.

Oplosmiddelen zijn niet gebruikt en dat zorgt ervoor dat het product niet schadelijk is voor mens en milieu. Een aantal goede eigenschappen is dat het energiebesparend, vochtregulerend, schimmelpreventief, zonreflecterend, brandvertragend en geluiddempend werkt.

Hiermee is een gemiddelde besparing van 28% realiseerbaar in de stookkosten. ThermoShield® is een sneldrogende en een goed dekkende verf. ThermoShield® is een Duits product met meerdere producten in het assortiment die gezamenlijk voor een verbetering van de CO₂-reductie zorgen.

ThermoVital is de speciale binnenverf die zeer geschikt voor gebruik in vochtige ruimten vanwege de vochtregulerende werking.

Interieur is geschikt als binnenverf om de warmteverdeling in de ruimte beter te verdelen en daarmee het comfort te verbeteren. Exterieur is de exclusieve buitenlijn voor het verbeteren van de isolatiewaarde van het bouwdeel.

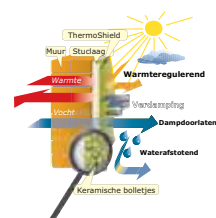
TopShield is speciaal ontwikkeld voor daken en heeft een grote zonlichtreflecterende werking.

History is speciaal ontwikkeld voor monumentale panden en zorg voor het aangepast ontvochten van het bouwdeel.

Nature is een buitenverf voor houten ondergronden.

Coateq bv
Tappersweg 8a
2031 ET Haarlem
T 023 - 532 65 63
F 023 - 551 06 38

E info@coateq.nl
I www.coateq.nl

Landelijke Organisatie Kerktechniek
info@delok.nl - www.delok.nl

De LOK heeft als doel ongestoorde, duidelijke en natuurgetrouwe weergave van geluid en beeld mogelijk te maken in kerkgebouwen en bij mensen thuis.

Voor onafhankelijk advies op gebied van beeld en geluid in uw gebouw

Burg. Vos de Waelstraat 2 - Postbus 499 - 8000 AL Zwolle - 038 42 70 448
banknr: 40.00.70.375 - k.v.k. 40507239 - info@delok.nl - www.delok.nl

Maak 'online' uw eigen kerkblad!

www.kerkendrukwerk.nl

stap 1
voorblad
3 keuze-
mogelijkheden

stap 2
binnenwerk
14 keuze-
mogelijkheden

stap 3
achterblad
2 keuze-
mogelijkheden

stap 4
doorsturen
pdf

stap 5
drukken

stap 6
leveren

Met www.kerkendrukwerk.nl kunt u op eenvoudige wijze zelf een prachtig kerkblad maken voor een zeer aantrekkelijke prijs. Geen lastige opmaak of printperikelen, maar direct vanuit de redactie het blad zelf vorm geven. Drukkerij Libertas maakt het mogelijk! U kunt kiezen uit verschillende 'opmaakmogelijkheden' waarmee uw blad een eigen karakter krijgt. Vervolgens drukken wij uw opmaak naar wens op 'mat houtvrij' of 'glanzend' papier. Ook kunnen wij de postale verzending voor u verzorgen. Meer weten? Kijk op www.kerkendrukwerk.nl. Voor direct contact kunt u bellen met drukkerij Libertas te Bunnik (030 657 20 66) en vragen naar Peter Lagerweij of Bart Rietveld.

Bezoek onze stand tijdens het congres 'Meer dan steen' op zaterdag 6 april!

- ADVERTORIAL -

Kennis van kerkelijke gebouwen, fundament voor een vitale gemeente

Kerkgebouwen en het bouwkundig beheer daarvan, zijn voor veel gemeenten lastig te managen. Adrie Stolk spreekt uit ervaring, maar heeft ook oplossingen. Als bouwkundig dienstverlener kan hij maatwerk leveren in ondersteuning, zodat het voor een kerkelijke gemeente allemaal wat overzichtelijker wordt en blijft.

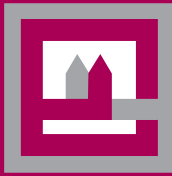
Stolk Advies biedt diensten aan op het gebied van kerkelijk vastgoedbeheer. Samen met u maakt deze bouwkundig adviseur een leesbaar meerjarenplan. "We helpen kerkbesturen op hun zoektocht naar wat noodzakelijk een wenselijk is voor hun gebouwen". Aan de hand daarvan is het voor iedere gemeente mogelijk een eenvoudig doorkijkje te krijgen, wat de komende 15 jaar aan kosten is te verwachten bij het 'in de lucht houden' van kerkelijk vastgoed.

Maar eerst altijd de vraag: "Wie ben je als kerk en hoe zie je jouw gemeente over 5-10 jaar functioneren". Volgens Stolk Advies is dat dé kernvraag bij het kijken naar kerkelijke gebouwen. De wijze van kerk-zijn nu en in de toekomst, maar ook de manier van present willen en/of kunnen zijn binnen een lokale gemeenschap, bepaalt de behoefte aan functionele kerkelijke gebouwen. Uiteraard speelt hierbij altijd die andere vraag: "Welke financiële middelen zijn beschikbaar en hoe gaan we deze inzetten".

Stolk Advies adviseert kerkbesturen en helpt hierbij hun situatie beheersbaar te maken. Veel gemeenten hebben doorgaans geen goed inzicht in de mogelijkheden van hun gebouwen en ook niet in het financiële plaatje van het onderhoud daarvan. Stolk Advies beschikt over kennis en ervaring bij het maken van begrotingsplanningen over een langere termijn. Als professionele partij kan Stolk Advies putten uit een groot netwerk van dienstverleners aan kerkelijk vastgoed. "De uitdaging is een kerkbestuur inzicht te geven in het voor langere tijd exploitabel maken en/of houden van haar gebouwen. Die kennis geeft rust en draagt daarmee sterk bij aan de vitaliteit van uw gemeente", legt Adrie Stolk uit.

Stolk Advies is ook voor uw gemeente graag beschikbaar als bouwkundig dienstverlener. Goede adviezen hoeven daarbij niet duur te zijn. Laat u vrijblijvend informeren over onze visie, mogelijkheden en tarieven. Bel of mail gerust via +31 654 958 504 en info@stolkadvies.nl of spreek Adrie Stolk aan bij de stand op de Beurs bij het VKB Congres.

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

Verhuizen?

Regel gemakkelijk en snel
een kwaliteitsverhuizing

Een samenwerking van de VKB en Mondial Aad de Wit

Liturgisch vormgeven
aan historische interieurs

www.pimvandijkdesigns.nl

telefoon 0575-52 88 03

Lakerveld ingenieurs- & architectuurbureau BV
architectuur · instandhouding · onderhoud · bouwhistorie

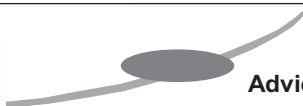
Restauratie Nederlands Hervormde Kerk Kockengen

Noordzijde 95'
tel. 0183-582600

4225 PL Noordeloos
fax. 0183-581049

info@lakerveld-noordeloos.nl

www.lakerveld-noordeloos.nl

Adviesbureau Kerkfusies

Notarieel jurist met veel ervaring, adviseert en begeleidt plaatselijke kerken in het notariële traject van vereniging (fusie) tot en met de notariële akte.

Info: mr. M.J. van Vliet-de Vos,
T: 071-5210272, 0625 020 352,
E: info@advieskerkfusies.nl,
www.advieskerkfusies.nl

Uw gemeente en het nieuwe betalingsverkeer (SEPA)

Het betalingsverkeer in Nederland verandert. Binnen Europa wordt de manier van betalen gelijkgetrokken. Consumenten krijgen extra bescherming. Deze veranderingen worden in het betalingsverkeer onder de naam **SEPA** (Single Euro Payments Area) doorgevoerd. De veranderingen zullen ingrijpend zijn voor het financiële beheer in elke plaatselijke gemeente. Wat er wordt verwacht van kerkelijke gemeenten staat kort in deze brief.

Wat moet er vóór 1 juli gebeuren?

SEPA wordt in heel Europa per **1 februari 2014** ingevoerd. Voor kerken is dat geen handige datum, omdat de Actie Kerkbalans dan nog loopt. In overleg met het LRP-team (Leden Registratie Protestantse Kerk) is daarom besloten om als Protestantse Kerk een eigen SEPA-deadline aan te houden: **1 juli 2013**. Als we zorgen dat we op die datum SEPA-proof zijn, als gemeenten en landelijke kerk, dan kunnen we in het najaar zonder problemen de brieven met acceptgiro's voor bijvoorbeeld lokale doelen, de Solidariteitskas en de Actie Kerkbalans 2014 voorbereiden.

Gemeenten die de nodige aanpassingen niet op tijd realiseren, krijgen met een aantal vervelende gevolgen te maken. Veel toegezegde gelden zullen ineens niet meer inbaar zijn, banken zullen oude acceptgiro's weigeren en dat kan grote financiële gevolgen hebben voor de inkomsten voor bijvoorbeeld Actie Kerkbalans, diaconie, ZWO-commissie of abonnement kerkblad.

Op de website van de Protestantse Kerk zullen de SEPA-pagina's voortdurend worden geactualiseerd, zie www.pkn.nl/sepa

Algemene informatie over SEPA vindt u via: www.betalvereniging.nl (overheidsinformatie) en www.overopiban.nl (informatie vanuit banken).

Meer weten?

Veel staat op bovengemelde websites, maar de veranderingen kunnen specifieke vragen oproepen. U kunt voor informatie terecht bij:

- sepa@pkn.nl
- Servicedesk Protestants Landelijk Dienstencentrum, tel. (030) 880 1880.
- Uw gemeenteadviseur Kerkbeheer.
- Bij specifieke vragen: Stichting Kerkelijk Geldbeheer of de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer, met wie nauw wordt samengewerkt.

Protestantse
Kerk

Gespecialiseerd in **restauratie** en **onderhoud** van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

dekkerdrukkerwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukkerwerken.nl
u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

ins
ure
klepel
klokken
minuten
wijzerpl
betrouw
renovatie
onderhoud
luidklokken
klokkenspele
torenuurwerk
adv

Nabben
klokkenservice
Velhorstweide 18
5709 MJ Helmond
Tel: +31 (0)6 55330003
web: www.klokkenservice.nl
e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
LUIDKLOKKEN WIJZERPLATEN
TORENUURWERKEN KLOKKENSPELEN
VERGULDWERKEN ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

HUGO REBEL
MEUBELMAKERIJ

ontwerp en maatwerk

Warandebergstraat 15, 1271 ZC Huizen
T 035 5381224 E info@rebelmeubelmakerij.nl

www.kerkinterieurmaat.nl

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

UNETO-VNI

VELLEMA TORENUURWERKEN · GRIENEDYK 48 · HALLUM · WWW.VELLEMA.NL

Pels & Van Leeuwen

NIEUWBOUW
RESTAURATIE
ONDERHOUD

Platinalaan 10
5234 GH 's-Hertogenbosch
Tel 073 641 29 51
Fax 073 642 50 55
www.pelsenvanleeuwen.nl
info@pelsenvanleeuwen.nl

ORGELBOUWERS SINDS 1903

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- + aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- + auto/verkeersschade
- + CAR-verzekering
- + inboedel/inventaris
- + kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- + kostbaarheden
- + milieuschade
- + monumenten
- + ongevallen vrijwilligers
- + orgels
- + verenigingsgebouwen
- + ziekengeld
(loondoorbetaling bij ziekte)
- + ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans (Nieuwe Stijl), eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDERSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes, legplaquettes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl